

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2015

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2015

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet

St. Kongensgade 1-3, 2. sal

1264 København K

Telefon 33 12 13 20

Hjemmeside: www.procesbevillingsnaevnet.dk

Fotograf:

Kristian Brasen

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 1996 til 2002 er kun i fysisk format. Årsberetningerne for årene 2003 til 2015 kan tillige findes på nævnets hjemmeside <http://www.procesbevillingsnaevnet.dk>

Indholdsfortegnelse

Forord.....	7
1 NÆVNETS ETABLERING, SAMMENSÆTNING OG SEKRETARIAT	9
1.1 Nævnets etablering	10
1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser	12
1.3 Nævnets afdeling for fri proces.....	14
1.4 Nævnets sekretariat	16
2 SAGSBEHANDLING	19
2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen.....	20
2.2 Nævnsbehandling.....	21
2.3 Underretning og aktindsigt	22
2.4 Produktivitet.....	23
2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces	23
2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder	25
2.5 Status på nye regler fra 2014 om appelbegrænsning i civile sager.....	26
2.5.1 Ændringer i appelbegrænsningsreglerne pr. 1. februar og 1. juli 2014.....	26
2.5.2 Afgjorte sager om appeltilladelse i 2015 efter de nye regler i civile sager.....	27
2.6 Iagttagelser fra arbejdet som medlem af Procesbevillingsnævnet.....	29
3 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2015 I AFDELINGEN FOR APPELTILLADELSER	31
3.1 Generelt.....	32
3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2015.....	33
3.1.2 Sagsbehandlingstiden	39
3.1.3 Anmodning om genoptagelse	40
3.1.4 Anmodning om aktindsigt.....	41
3.2 Civile sager.....	42
3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager.....	42
3.2.1.1 Ankesager	42
3.2.1.2 Kæresager.....	43
3.2.2 3. instansbevillinger i civile sager.....	45
3.2.2.1 Ankesager	45
3.2.2.2 Kæresager.....	47

3.3	Straffesager	48
3.3.1	2. instansbevillinger i straffesager	48
3.3.2	3. instansbevillinger i straffesager	51
3.3.2.1	Ankesager	51
3.3.2.2	Kæresager.....	54
4	KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2015 I NÆVNETS AFDELING FOR APPELTILLADELSER ...	55
4.1	Generelt.....	56
4.2	Civile sager.....	57
4.2.1	Civile ankesager	57
4.2.2	Civile kæresager.....	65
4.3	Straffesager	80
4.3.1	Anke i straffesager	80
4.3.2	Kære i straffesager.....	94
5	NÆVNETS VIRKSOMHED I 2015 I AFDELINGEN FOR FRI PROCES.....	102
5.1	Generelt.....	103
5.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2015.....	104
5.1.2	Sagsbehandlingstiden	105
5.1.3	Anmodning om genoptagelse	107
5.1.4	Anmodning om aktindsigt.....	108
5.2	Fri proces til sager i 1. instans	109
5.2.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	109
5.2.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328.....	110
5.2.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.....	112
5.2.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336.....	113
5.3	Fri proces til appelsager	114
5.3.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	114
5.3.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328.....	115
5.3.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.....	116
5.3.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336.....	116
5.4	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.....	116
6	KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2015 I NÆVNETS AFDELING FOR FRI PROCES	117

6.1	Generelt.....	118
6.2	Retsplejelovens § 325.....	118
6.2.1	Økonomiske betingelser	118
6.3	Retsplejelovens § 328.....	119
6.3.1	Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, rimelig grund til at føre proces.....	119
6.3.2	Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen.....	119
6.3.3	Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager.....	122
6.3.4	Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2, injuriesager	123
6.4	Retsplejelovens § 329.....	123
7	LITTERATUR.....	127
7.1	Litteratur om apeltilladelser	128
7.2	Litteratur om fri proces	131
8	BILAG	132
8.1	Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet.....	133
8.2	Bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet 134	
8.3	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af apeltilladelse	137
8.4	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces.....	148
8.5	Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016 152	
8.6	Bekendtgørelse nr. 1270 af 2. december 2014 om fri proces.....	153

Forord

Procesbevillingsnævnet har i 2015 haft flere sager end nogensinde. I løbet af året modtog vi samlet næsten 3.400 nye sager i begge nævnets afdelinger, nemlig næsten 2.400 sager i nævnets afdeling for appeltilladelser og 1.000 sager i nævnets afdeling for fri proces. Mens sagsvolumen i afdelingen for fri proces gennem årene har ligget stabilt på mellem ca. 1.000-1.200 sager, har der til gengæld særligt de seneste par år været en endog meget stor stigning i afdelingen for appeltilladelser med mere end 700 flere sager på årsbasis. Dette skyldes navnlig de nye regler om appelbegrænsning i civile sager, der trådte i kraft den 1. juli 2014, og som sagsmæssigt har haft fuld effekt i 2015. Det er ikke desto mindre lykkedes at afgøre lige så stort et antal sager, som vi har modtaget.

Denne årsberetning omfatter i lighed med tidligere år en almindelig orientering om nævnets etablering, sammensætning og sekretariat. Der er desuden en statistisk del, der indeholder en række talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i nævnet i 2015. Dette suppleres af en omtale af nogle konkrete sager, der har været behandlet i nævnets afdelinger. Årsberetningen er krydret med et indlæg – ”Iagttagelser fra arbejdet som medlem af Procesbevillingsnævnet” – forfattet af advokat Per Magid, der var medlem af nævnets afdeling for appeltilladelser i beretningsåret.

Ved årsskiftet til 2016 blev højesteretsdommer Michael Reklings ny formand for Procesbevillingsnævnet og afløste dermed højesteretsdommer Henrik Waaben. I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse skete der desuden udskiftning af advokatmedlemmet og suppleanter for denne i nævnets afdeling for appeltilladelser, ligesom der med virkning fra 1. juli 2016 sker en tilsvarende udskiftning for så vidt angår deltagelse af en landsdommer og en byretsdommer i samme nævn.

Den foreløbige prognose for år 2016 er, at Procesbevillingsnævnets sagsindtag samlet set bliver mindst lige så stort som i 2015.

Du kan læse mere om Procesbevillingsnævnets oprettelse, opgaver og organisation på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med nyheder om afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets

virksomhed. Du kan på hjemmesiden blandt andet se, at Procesbevillingsnævnet med virkning fra 1. marts 2016 fik en ny forretningsorden. Med den nye forretningsorden er der indført enkelte ændringer i forhold til den hidtil gældende forretningsorden. Den væsentligste ændring omfatter reglerne om indgivelse af ansøgninger om appeltilladelser og klager over afslag på fri proces på dagen for fristens udløb, der i forhold til modtagelse via digital post anses for rettidig indtil udløbet af døgnet.

Folketinget har gennem årene med vedtagelse af ny lovgivning givet Procesbevillingsnævnet flere opgaver i begge nævnets afdelinger. Senest er der med virkning fra 1. april 2016 gennemført en ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven. Ændringen indebærer, at der indføres en klageadgang til nævnets afdeling for fri proces af Civilstyrelsens afslag på retshjælp i disse sager.

I løbet af 2016 bliver der udgivet en bog om appeltilladelser, der er skrevet af Niels Fenger og Hanne Kjærulff. Emnet for bogen er behandlingen af sager i Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser. Hovedsigtet er at bringe en praktisk orienteret gennemgang af de gældende regler om appeltilladelser i retsplejeloven og særlovgivningen.

Vi glæder os til at fortsætte det vigtige og udfordrende arbejde med til stadighed at sikre, at retssystemets ressourcer bruges på de rigtige sager.

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

Michael Rekling
Formand

1 NÆVNETS ETABLERING, SAMMENSÆTNING OG SEKRETARIAT

1.1 Nævnets etablering

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 forestået behandlingen af ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces).

Procesbevillingsnævnet består herefter af afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces.

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra den 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun vil kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers kræves nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningsager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med

appeladgang til landsretten. Anke i straffesager til Højesteret kan herefter kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Ved lov nr. 536 af 26. maj 2010 er der med virkning fra den 1. juli 2010 indført hjemmel til at meddele begrænset 3. instansbevilling til Højesteret.

Der er i 2014 trådt en række nye regler om appelbegrænsning i civile sager i kraft. Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Ved lovændringerne er der indført nye regler om civile sagers behandling, som blandt andet betyder ændring af appelgrænsen og andre nye regler om appelbegrænsning i civile sager. Der henvises i den forbindelse til afsnit 2.5 for en nærmere gennemgang af reglerne.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Kapitlet er medtaget som *bilag 8.1* til årsberetningen. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er senest blevet ændret i 2016 med virkning fra den 1. marts 2016, jf. bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016. Forretningsordenen er medtaget som *bilag 8.2* til årsberetningen.

Som *bilag 8.3* er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der på tidspunktet for årsberetningens udfærdigelse i 2016 gav hjemmel for appeltilladelser.

Som *bilag 8.4* er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. *Bilag 8.6* til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 1270 af 2. december 2014 om de økonomiske betingelser for fri proces.

1.2 Nævnets afdeling for apeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for apeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Professoren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for apeltilladelser bestod i perioden 1. januar - 31. december 2015 af følgende 5 medlemmer:

- Højesteretsdommer Henrik Waaben
- Landsdommer Inge Neergaard Jessen
- Byretsdommer Martin Koch Clausen
- Advokat Per Magid
- Professor Niels Fenger

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Hanne Schmidt
- Landsdommer Dorte Jensen
- Byretsdommer Marianne Lund Larsen
- Advokat Henrik Stagetorn
- Advokat Jacob Goldschmidt
- Professor Ulla Neergaard

Professor Niels Fenger er med virkning fra 1. februar 2015 indtrådt som ordinært medlem i stedet for professor Jens Hartig Danielsen.

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der den 1. januar 2016 sket en delvis udskiftning af nævnsmedlemmer og suppleanter, således at højesteretsdommer Michael Rekling er ny formand, højesteretsdommer Oliver Talevski er indtrådt som suppleant, advokat Anne Buhl Bjelke er ordinært medlem, og advokat Klaus Kastrup-Larsen og advokat Birgitte Pedersen er indtrådt som suppleanter. Der er desuden med virkning den 1. juli 2016 sket en yderligere udskiftning, således at landsdommer Annette Dellgren er ordinært medlem, og landsdommer Lone Kernn-Jespersen og landsdommer Bo Østergaard er indtrådt som suppleanter, ligesom byretsdommer Ingrid Therkelsen er ordinært medlem, og byretsdommer Karen Duus Mathiesen og byretsdommer Ivan Larsen er indtrådt som suppleanter.

Sammensætning af nævnets afdeling for appeltilladelser er med virkning fra den 1. juli 2016 herefter følgende:

- Højesteretsdommer Michael Rekling
- Landsdommer Annette Dellgren
- Byretsdommer Ingrid Therkelsen
- Advokat Anne Buhl Bjelke
- Professor Niels Fenger

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Oliver Talevski
- Landsdommer Lone Kernn-Jespersen
- Landsdommer Bo Østergaard
- Byretsdommer Karen Duus Mathiesen
- Byretsdommer Ivan Larsen
- Advokat Klaus Kastrup-Larsen
- Advokat Birgitte Pedersen
- Professor Ulla Neergaard

1.3 Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer og suppleanter kan kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 30. juni 2015 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Lone Kern-Jespersen (afdelingsformand)
- Byretsdommer Henriette Sartvin
- Advokat Asger Bagge-Jørgensen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Eva Staal
- Byretsdommer Jeanett Bukhave
- Advokat Nikolaj Linneballe
- Advokat Casper Gammelgaard Kaptain

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der den 1. juli 2015 sket en delvis udskiftning af medlemmer og suppleanter, således at landsdommer Thomas Jønler er ny afdelingsformand og landsdommer Michael Kistrup er suppleant.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. juli – 31. december 2015 således af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Thomas Jønler (afdelingsformand)
- Byretsdommer Henriette Sartvin
- Advokat Asger Bagge-Jørgensen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Michael Kistrup
- Byretsdommer Jeanett Bukhave
- Advokat Nikolaj Linneballe
- Advokat Casper Gammelgaard Kaptain

1.4 Nævnets sekretariat

Procesbevillingsnævnets bistås af et sekretariat, der antages af nævnets formand, jf. forretningsordenens § 1, stk. 3.

Sekretariatet bestod pr. 1. januar 2016 af følgende:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Chefkonsulent Kristian Seierøe
- Chefkonsulent (kst.) Christian Sivert Brogaard
- Chefkonsulent Peter Juul Agergaard (orlov)
- Specialkonsulent Helene Mørkeberg Nielsen (orlov)
- Specialkonsulent Ulrich Vorstrup Rasmussen
- Specialkonsulent Sofie-Amalie Gregaard Brandi
- Fuldmægtig Stine Harkov Hansen (orlov)
- Fuldmægtig Maibrit Friborg Davidsen
- Fuldmægtig Vivi Nedergaard Lambert
- Fuldmægtig Joen Peder Sode
- Fuldmægtig Anne Hastrup
- Fuldmægtig Anna Rudolf
- Fuldmægtig Désirée Barslund Bøgelykke
- Fuldmægtig Hanna Maria Carlsson
- Fuldmægtig Flemming Krog Bjerre
- Fuldmægtig Cecilie Boel Winther
- Fuldmægtig Mads Severin Hansen
- Fuldmægtig Pia Dybdal Kayser
- Fuldmægtig Mai Frisk Steffensen
- Kontorleder Pernille Kær Jensen
- Kontorfuldmægtig Louise Christensen
- Kontormedarbejder Karin Kofoed Næsager
- Kontormedarbejder Pia Jørgensen
- Kontormedarbejder Michella Reichl
- Servicemedarbejder Anja Rosenkrants Clausen

Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnet var i 2015 på 24,0 årsværk.

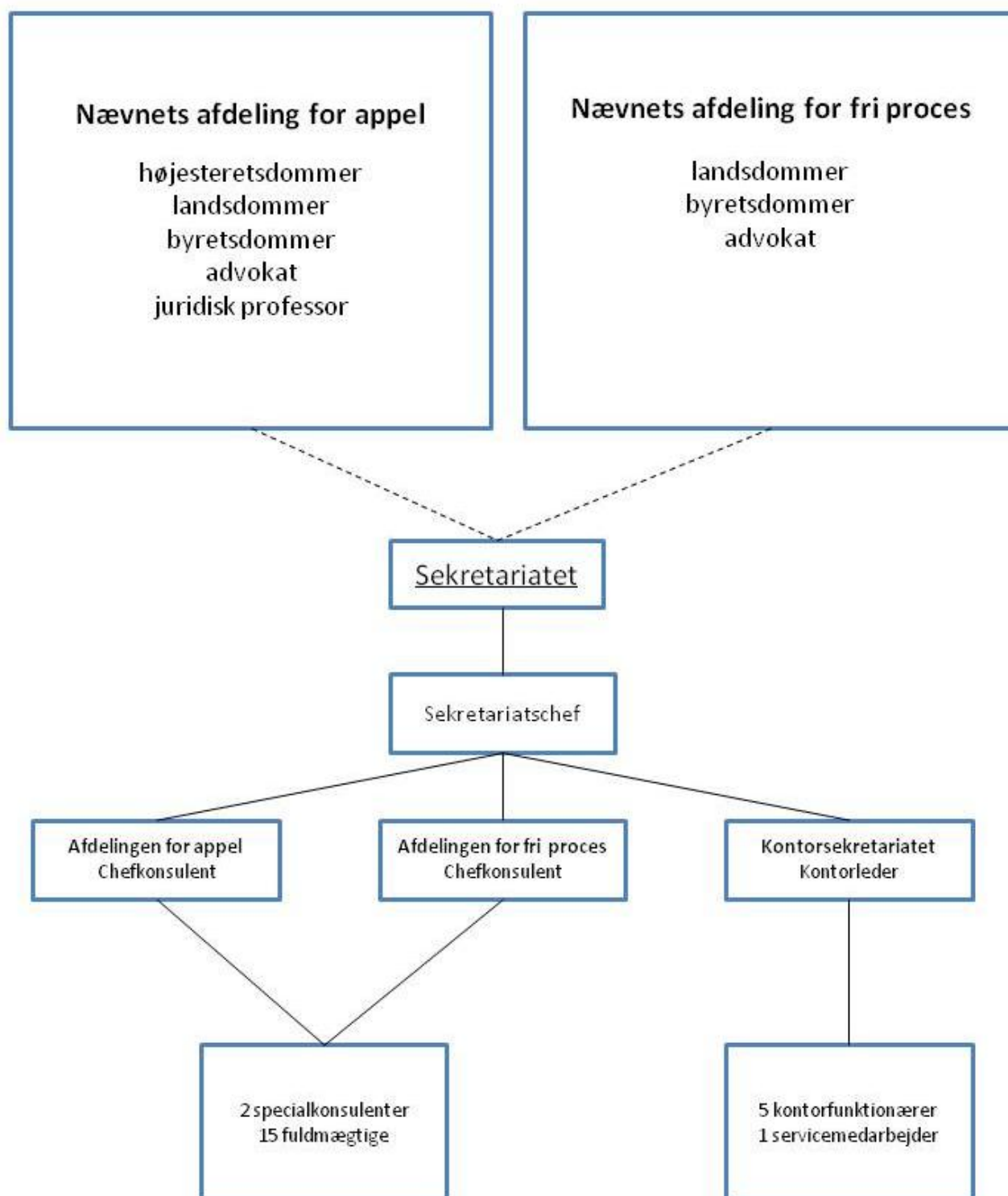

Øverst fra venstre: Karin Kofoed Næsager, Kristian Seierøe, Durita Pilar Rojas Madsen, Ulrich Vorstrup Rasmussen, Pia Jørgensen, Cecilie Boel Winther, Anja Rosenkrants Clausen, Désirée Barslund Bøgelykke, Sofie-Amalie Gregaard Brandt, Pia Dybdal Kayser, Flemming Krog Bjerre, Hanne Kjærulff, Anita Martinsen Figgé, Anne Kirstine Gørtz og Michael Rekling.

Nederst fra venstre: Mads Severin Hansen, Hanna Maria Carlsson, Christian Sivert Brogaard, Louise Christensen, Anne Hastrup, Mai Frisk Steffensen, Joen Peter Sode og Sverre Kjeldgaard Johansen.

Organisationsplan juni 2016

2 SAGSBEHANDLING

2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Nævnets forretningsorden er senest ændret med virkning fra 1. marts 2016 ved bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016. Der er kun tale om mindre ændringer i forhold til den forretningsorden, der var gældende i 2015. Nedennævnte omtale af sagsbehandlingen sker med udgangspunkt i den nugældende forretningsorden.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 4. Nævnet kan i en sag om appeltilladelse se bort fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

En ansøgning eller klage kan sendes til Procesbevillingsnævnet enten med mail eller post, og sker det med mail, er det derfor ikke nødvendigt tillige at sende med almindelig post.

Ansøgninger om appeltilladelse skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 – dog inden udgangen af døgnet, hvis ansøgningen er sendt med digital post – den dag, hvor ansøgningsfristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 4.

I sager vedrørende appeltilladelse underretter sekretariatet efter forretningsordenens § 4, stk. 1 og 2, 1. pkt., ansøgeren og modparten i sagen om modtagelsen af ansøgningen. Er

anklagemyndigheden modpart, sker underretning i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden, jf. § 4, stk. 2, 2. pkt.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme sag, som de bliver modtaget.

Ved ansøgninger om appeltilladelser tilstræber sekretariatet i umiddelbar forlængelse af modtagelsen at gøre ansøgerne opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden – i praksis sekretariatschefen – afgør efter forretningsordenens § 5, stk. 2, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

En nærmere orientering om behandling af sager i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside (www.procesbevillingsnaevnet.dk).

2.2 Nævnsbehandling

Nævnets afgørelser i afdelingen for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7, stk. 2.

I begge nævnets afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, og § 14, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har endnu ikke benyttet den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden henholdsvis afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

2.3 Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17, stk. 1, ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. Efter begæring bliver det oplyst, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appektilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen, og der gives tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen, jf. § 17, stk. 4 og 5. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen. I sager om fri proces bliver der altid givet underretning om afgørelsen til Civilstyrelsen, og ved bevilling af fri proces i verserende retssager bliver meddelelse om bevilling tillige givet til den ret, der behandler sagen, jf. § 17, stk. 6.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appektilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillemplinger. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter lovens §§ 31-34.

2.4 Produktivitet

2.4.1 Ansøgninger om appektilladelse og klager over afslag på fri proces

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager – appektilladelser – i perioden 2006-2015:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uafsluttede sager fra året før	475	438	217	153	175	120	181	269	295	496
Antal modtagne sager	1.392	1.158	1.261	1.289	1.340	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392
Antal afsluttede sager*	1.429	1.379	1.325	1.267	1.395	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409
Uafsluttede sager ved årets udgang	438	217	153	175	120	181	269	295	496	479

* Antallet af afsluttede sager er i 2015 forhøjet med 14 sager for at korrigere for en difference, der er opstået som følge af, at det efterfølgende har vist sig, at der ved årsskiftet 2014/2015 var 14 færre uafsluttede sager end det rapporterede tal på 496. Grunden hertil er dels, at nogle af de sager, der blev medtalt som uafsluttede ved årsskiftet 2014/2015, efterfølgende viste sig at være fejloprettet, og sandsynligvis dels at der på grund af journalperiodeskift i 2014 var nogle få sager, som blev talt som modtaget 2 gange.

Udover ansøgninger om appeltilladelse har Procesbevillingsnævnet med virkning fra 2007 tillige behandlet klaget over Civilstyrelsens afslag på fri proces. I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager – fri proces – for 2007-2015:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uafsluttede sager fra året før	0	390	225	255	223	215	131	219	162
Antal modtagne sager	1.023	1.084	1.124	1.268	1.147	1.170	1.081	1.126	992
Antal afsluttede sager*	633	1.249	1.094	1.300	1.155	1.254	993	1.186	1.001
Uafsluttede sager ved årets udgang	390	225	255	223	215	131	219	162	153

* Antallet af afsluttede sager i 2015 er forhøjet med 12 af samme grunde som anført i fodnoten i tabellen vedrørende udviklingen i antallet af ordinære sager om ansøgning af appeltilladelse ovenfor.

2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder

Produktiviteten pr. medarbejder er for 2015 – tilsvarende som i 2007-2014 – beregnet med udgangspunkt i det samlede antal sager i afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces. For at kunne foretage en sammenligning af tallene for produktivitet gennem en 10-årig periode indgår antal sager for anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt *ikke* i nedenstående skema. Antallet af årsværk omfatter samtlige medarbejdere i Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Udviklingen i antal afsluttede sager pr. årsværk 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal afsluttede sager – appel	1.429	1.379	1.325	1.267	1.395	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409
Antal afsluttede sager – fri proces	-	633	1.249	1.094	1.300	1.155	1.254	993	1.183	1.001
Antal afsluttede sager i alt	1.429	2.012	2.574	2.361	2.695	2.495	2.748	2.634	2.830	3.410
Antal årsværk*	10,4	16,1	20,0	20,0	22,0	20,0	20,3	20,2	20,7	24,0
Antal afsluttede sager pr. årsværk	138,1	125,0	128,7	118,1	122,5	124,8	135,4	130,4	136,7	142,1

* I antal årsværk er fratrukket barselsorlov, langtidssygdом og anden orlov.

Der har i de 3 seneste år været en stigning i produktiviteten pr. medarbejder. Det er nævnets mål, at der årligt skal afsluttes mindst 135 sager pr. årsværk. Det skal i forbindelse med opgørelsen af produktiviteten både for 2015 og for tidligere år tages i betragtning, at der ikke indgår alle former for administration og varetagelse af øvrige opgaver.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i opgørelsen af produktiviteten ikke foretager en såkaldt vægtning af sagerne.

2.5 Status på nye regler fra 2014 om appelbegrænsning i civile sager

Procesbevillingsnævnet fik i 2014 kompetence til at behandle ansøgninger om appeltilladelse i civile sager i en række nye tilfælde som følge af, at der ved lovændringer med virkning fra henholdsvis februar og juli 2014 blev indført nye regler om behandling af civile sager.

2.5.1 Ændringer i appelbegrænsningsreglerne pr. 1. februar og 1. juli 2014

Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love.

Loven indeholder navnlig følgende ændringer af retsplejeloven mv., hvorefter appel kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- Kære af SØ- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsret, jf. § 392 a, stk. 2
- De gældende appelbegrænsningsregler fra byret til landsret med en beløbsgrænse på 10.000 kr. er forhøjet til 20.000 kr.
- Kære fra byret til landsret af kendelser og beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, jf. § 389 a
- Appel til landsret og til Højesteret af delafgørelser efter § 253, stk.4, § 392 a, stk. 1, og § 392, stk. 1
- Kære til Højesteret af landsrettens dom efter § 368 a om afvisning af en ankesag, jf. § 391, stk. 4
- Anke fra byret til landsret i sager om tvangsanbringelse af børn, jf. lov om social service § 171
- De hidtil gældende ansøgningsfrister på 8 uger ved appel til Højesteret er ændret til 4 uger
- Diverse konsekvensrettelser

Procesbevillingsnævnet har anvendt de ændrede bestemmelser ved behandlingen af ansøgninger om tilladelse til appel af afgørelser, som er truffet af retten den 1. februar 2014 eller derefter.

2.5.2 Afgjorte sager om apeltilladelse i 2015 efter de nye regler i civile sager

Som det fremgår af de talmæssige opgørelser i årsberetningen, har Procesbevillingsnævnet i 2015 oplevet et rekordstort antal modtagne ansøgninger på samlet ca. 2.400 sager om apeltilladelser i nævnets afdeling for apeltilladelser. Dette skyldes de nye regler om appelbegrænsning fra byret til landsret i civile sager. Alene i 2015 har nævnet således afgjort mere end 600 sager efter de nye regler fra 2014 om appelbegrænsning.

Årsberetningen indeholder i afsnit 3.2 en nærmere talmæssig opgørelse af civile sager, herunder af disse typer sager afgjort i 2015.

Ud af de afgjorte sager angik ikke mindre end ca. 300 sager ansøgning om kæretilladelse fra byret til landsret efter den nye kærebegrænsningsregel i retsplejelovens § 389 a. Bestemmelsen i § 389 a, stk. 1, bestemmer, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. En sådan tilladelse kan meddeles, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Disse sager har angået byrettens afgørelser vedrørende eksempelvis spørgsmål om henvisning af en sag, opsættende virkning, syn og skøn, vidneførelse, edition, forelæggelse for en administrativ myndighed, udsættelse, genoptagelse mv.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a har desuden givet anledning til en række spørgsmål vedrørende selve anvendelsesområdet for bestemmelsen.

Landsretterne har indtil nu haft lejlighed til at træffe en række rene processuelle afgørelser om afgrænsning af § 389 a. Landsretterne har truffet afgørelse om byrettens afgørelser i civile sager om tilfælde, der både falder inden for og uden for § 389 a. Procesbevillingsnævnet har både i 2014 og 2015 meddelt tilladelse til kære til Højesteret af spørgsmålet om

anvendelsesområdet for § 389 a vedrørende en række tilfælde, og Højesteret har udtalt sig om anvendelsesområdet for § 389 a i de fleste af disse sager.

Om afgrænsning af anvendelsesområdet for § 389 a se også artiklen af Kristian Seierø og Hanne Kjærulff på Procesbevillingsnævnets hjemmeside. Artiklen analyserer for det første halve år af reglens anvendelse i 2014, hvornår kære af byrettens beslutning eller kendelse i en civil sag kan ske direkte til landsretten, og hvornår tilladelse til kære skal søges hos Procesbevillingsnævnet efter § 389 a. Se desuden artiklen af Niels Fenger og Hanne Kjærulff i U 2016 B.108 ”Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år”. Artiklen analyserer den navnlig utrykte retspraksis vedrørende § 389 a og diskuterer, hvilke kriterier Procesbevillingsnævnet almindeligvis lægger vægt på ved behandlinger af ansøgninger efter denne bestemmelse.

Procesbevillingsnævnet har endvidere meddelt kæretilladelse til Højesteret vedrørende afgrænsning af selve anvendelsesområdet for enkelte andre af de nye regler, som Højesteret efterfølgende har fastslået retsstillingen for.

Særligt om nævnets kompetence til at meddele kæretilladelse vedrørende landsrettens afvisning af ankesager efter den nye regel fra 2014 i § 368 a, jf. § 391, stk. 4, se også artiklen af Niels Fenger i U 2016 B.239 ”Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker”.

De nye appelbegrænsningsregler fra 2014 er også beskrevet i Procesbevillingsnævnets årsberetning 2014, s. 23-26.

2.6 lagttagelser fra arbejdet som medlem af Procesbevillingsnævnet

Af advokat Per Magid, medlem af nævnet 2012 - 2015

Sekretariatets betydning for nævnets arbejde

Grundstammen i nævnets arbejde er de notater, der for hver sag udarbejdes med sagsfremstilling, redegørelse for sagens problem, parternes synspunkter, jus, teori og praksis vedlagt sagens relevante akter, samt kopi af relevante lovtekster, forarbejder, praksis og litteratur. Notatet indeholder en klar indstilling undertiden med overvejelser om, hvilke synspunkter, der kan føre til et andet resultat. Notatet er normalt udarbejdet af en fuldmægtig med flere års erfaring fra andet juridisk arbejde og gennemgået af enten chefkonsulenten eller sekretariatschefen, før det sendes til nævnet. Nævnet nyder godt af, at den sproglige udformning og substansen i materialet bærer præg af den nøgternhed og grundighed, der er et særkende for den gode departementale sagsbehandling, når den er bedst. Sproget er kort og klart, behageligt fri for floskler og overflødigheder. Notatet og materialet fremstår oftest som resultatet af et grundigt og velovervejet arbejde, hvor sagsbehandleren ikke er sprunget over, hvor gærdet var lavest. Arbejdet forudsætter juridisk dygtige medarbejdere, der har den fornødne tid til at udføre deres arbejde.

Dette materiale i forbindelse med den grundighed og fribårenhed, der præger den mundtlige votering, hvor alle føler, at de frit kan give deres opfattelse tilkende, hvor der er lydhørhed overfor andres synspunkter, og hvor det endelige resultat fremtræder som resultatet af fordomsfri drøftelser, er med til at give det indtryk, at sagsbehandlingen ikke alene er forsvarlig, men at den sker på en måde, der indgyder tillid til vort judicielle system.

Udvidelsen af nævnets arbejdsopgaver

Retsreformen fra 2006 (lov nr. 538 af 8. juni 2006 med ikrafttræden 1. januar 2007), der indebar, at alle sager i princippet skal begynde i byretten, medførte blandt andet en betydelig stigning i antallet af kæremål vedrørende byretternes afgørelse af processuelle spørgsmål, der blev indbragt for landsretten. For at begrænse den deraf følgende øgede arbejdsbyrde for landsretterne fik Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene den ide, at kære fra byret til landsret af kendelser og beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse, kun kan ske med Procesbevillingsnævnet tilladelse. En bestemmelse herom blev indført i retsplejelovens § 389 a. Reglen trådte i kraft 1. juli 2014. Den gav anledning til, at Højesteret i en række afgørelser

måtte tage stilling til fortolkningen af bestemmelsen. I hvilket omfang, reglen samlet set har reduceret ressourceforbruget hos domstolene og Procesbevillingsnævnet, er endnu ikke dokumenteret. Sikkert er imidlertid, at reglen omgående medførte en ikke ubetydelig forøgelse af arbejdsbyrden i nævnet.

Når man har en så usædvanlig velfungerede enhed som Procesbevillingsnævnet, er der et ekstra incitament til at sikre, at velmente reformer gennemføres på en sådan måde, at den gode sagsbehandlingstradition ikke udsættes for unødigt belastning med den deraf følgende risiko for forringelse.

På et tidspunkt kan der måske være anledning til nu at vurdere, om retsplejelovens § 389 a er en forbedring, og om den skal opretholdes i den nuværende form.

3 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2015 I AFDELINGEN FOR APPELTILLADELSER

3.1 Generelt

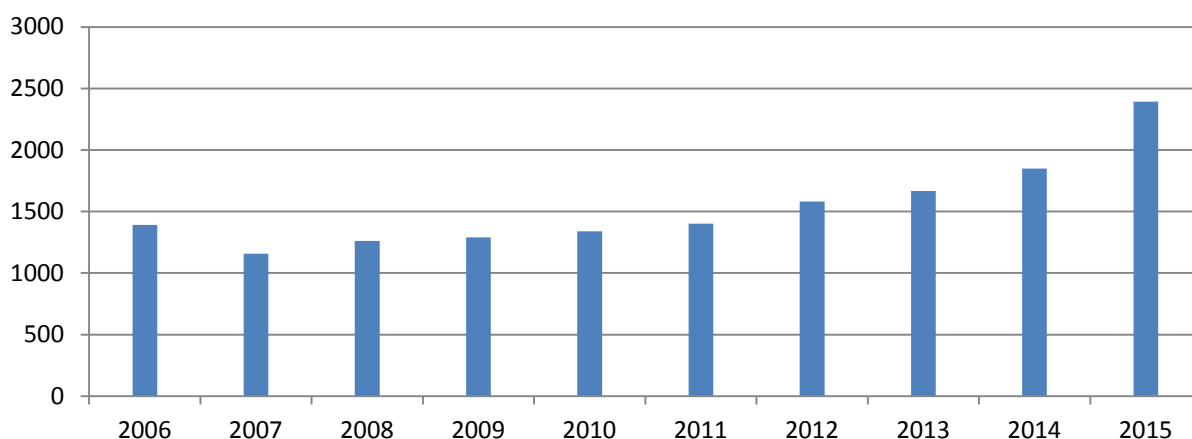
Nævnet har i 2015 afholdt 44 møder i afdelingen for appeltilladelser.

Den 1. januar 2015 var 496 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2015 modtaget 2.392 sager om appeltilladelse.

År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal	1.392	1.158	1.261	1.289	1.340	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392

Her er de modtagne sager fra 2006 til 2015 illustreret i et søjlediagram:

Tallene viser et støt stigende antal modtagne sager i perioden 2007-2013 og herefter en markant stigning i 2014 og 2015. Der var en stigning på 181 flere modtagne sager i 2014 i forhold til 2013 og igen en stigning på 544 flere modtagne sager i 2015 i forhold til 2014. Nævnet modtog således i 2015 hele 725 sager mere end i 2013. Den markante stigning i antallet af modtagne ansøgninger om appeltilladelse kan i langt overvejende grad tilskrives de nye regler om appelbegrænsning i civile sager, der blev indført med virkning fra 1. juli 2014. Se herom nærmere afsnit 2.5 og 3.2.

Der er i 2015 blevet afsluttet 2.409 sager, hvoraf 14 sager udgør en korrektion, jf. nærmere fodnoten i tabellen i afsnit 2.4.1. Af de resterende 2.395 sager blev 460 sager afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden

for nævnets kompetence herunder overskridelse af absolut ansøgningsfrist mv.), 45 af disse sager vedrørte overskridelse af den absolutte 2-ugers frist i § 389 a, stk. 2.

Der var herefter den 31. december 2015 479 uafsluttede sager.

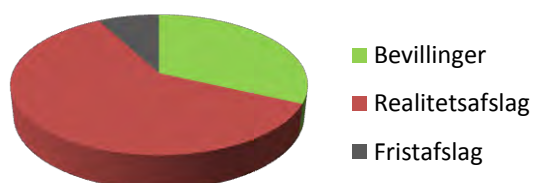
3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2015

Nævnet har i 2015 afgjort 1.935 sager, der fordeler sig således:

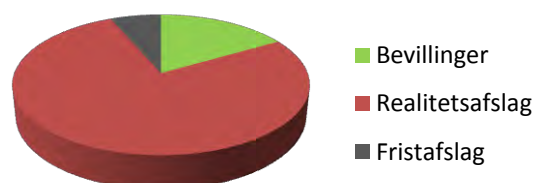
	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	i alt
2. instans civile sager	249	471	61	781
3. instans civile sager	105	484	41	630
2. instans straffesager	55	70	21	146
3. instans straffesager	51	311	16	378

Nedenfor er den talmæssige fordeling grafisk gengivet:

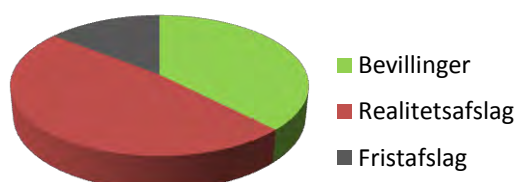
2. instans civile sager

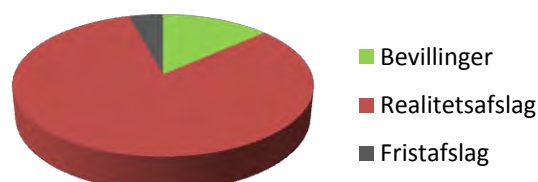
3. instans civile sager

2. instans straffesager

3. instans straffesager

Sagerne fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	83	148	19	250
2. instans civile sager (kære)¹	166	323	42	531
3. instans civile sager (anke)²	52	296	19	367
3. instans civile sager (kære)³	53	188	22	263
2. instans straffesager	55	70	21	146
3. instans straffesager (anke)⁴	29	184	13	226
3. instans straffesager (kære)	22	127	3	152

¹ I årsberetningen for 2014 var der under denne kategori medtaget sager efter retsplejelovens § 389 a, hvor der var blevet meddelt afslag under henvisning til overskridelse af den absolutte frist på 2 uger efter retsplejelovens § 389, stk. 2. I nærværende årsberetning er der gjort op med disse sager i afsnit 3.1, og de er således ikke medtaget i kategorien.

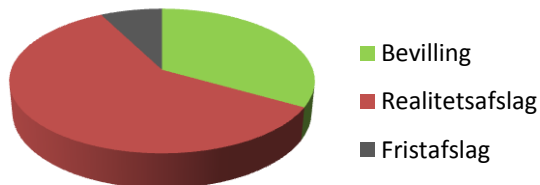
² I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten og Sø- og Handelsretten som 1. instans og af landsretten som 2. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af sagsomkostninger i domme jf. retsplejelovens § 368, stk. 8.

³ I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3.

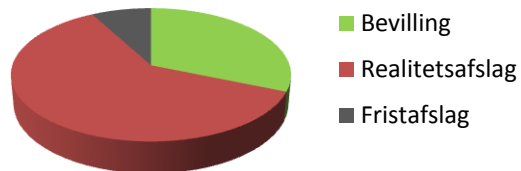
⁴ Der er i 2 ankestraffesager meddelt begrænset bevilling.

Fordelingen af afgjorte 2. instans civile sager og straffesager samt 3. instans civile sager og straffesager er i det følgende grafisk angivet på henholdsvis anke- og kæresager:

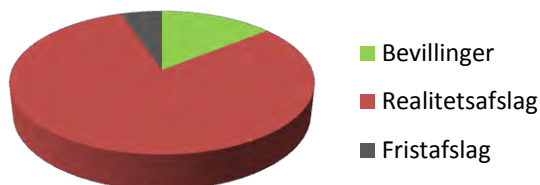
2. instans civile sager anke

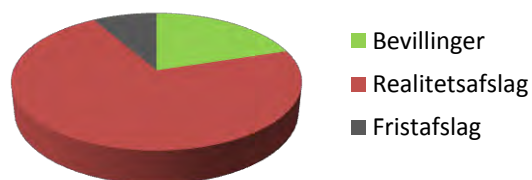
2. instans civile sager kære

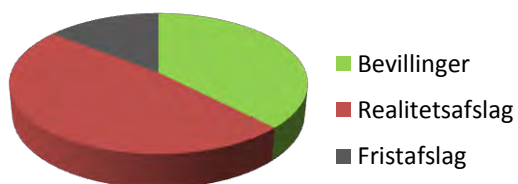
3. instans civile sager anke

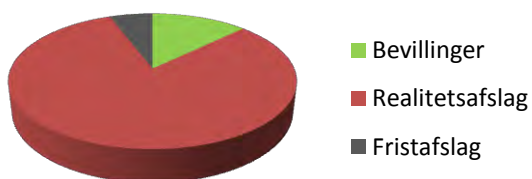
3. instans civile sager kære

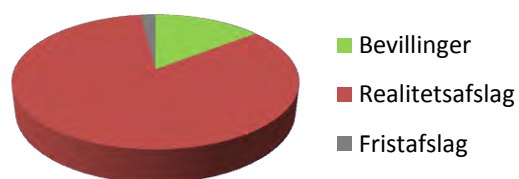
2. instans straffesager

3. instans straffesager anke

3. instans straffesager kære

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte sager i årene 2006 til 2015 fremstår således:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal afgjorte sager	1.248	1.059	1.099	1.075	1.247	1.164	1.266	1.413	1.384	1.935
2. instans civile sager	209	168	160	187	182	157	181	246	312	781
Bevillinger	70	65	70	78	59	81	61	100	111	249
Realitetsafslag	119	81	70	86	97	55	108	131	159	471
Fristafslag	20	22	20	23	26	21	12	15	42	61
3. instans civile sager	557	464	542	525	617	576	622	685	623	630
Bevillinger	57	42	80	69	92	81	51	74	82	105
Realitetsafslag	469	392	421	419	500	466	547	594	498	484
Fristafslag	31	29	41	37	25	29	24	17	43	41
2. instans straffesager	180	114	100	96	114	108	128	145	131	146
Bevillinger	46	38	30	29	46	44	56	57	49	55
Realitetsafslag	116	69	53	51	57	54	66	72	63	70
Fristafslag	18	7	17	16	11	10	6	16	19	21
3. instans straffesager	302	312	297	269	334	323	335	337	318	378
Bevillinger	34	36	50	37	71	64	38	39	41	51
Realitetsafslag	248	249	226	216	246	249	283	286	266	311
Fristafslag	20	27	21	16	17	10	14	12	11	16

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretilladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i årene 2006 til 2015 har givet følgende resultat:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3. instans civile sager (anke)¹										
Ansøgninger efter rpl. § 371	224	192	234	213	266	233	247	279	267	334
Bevillinger efter rpl. § 371	17	19	40	28	34	30	21	36	32	51
Bevillingsandel i hele procent	8 %	10 %	17 %	13 %	13 %	13 %	9 %	13 %	12 %	15 %
Ansøgninger efter rpl. § 368, stk. 8 ²	20	10	13	24	18	34	18	24	23	14
Bevillinger efter rpl. § 368, stk. 8	5	3	1	1	3	3	1	2	2	1
Bevillingsandel i hele procent	25 %	30 %	8 %	4 %	17 %	9 %	6 %	8 %	9 %	7 %
3. instans civile sager (kære)³										
Ansøgninger	282	232	256	251	308	280	333	365	290	241
Bevillinger	35	20	39	40	55	48	29	36	48	53
Bevillingsandel i hele procent	12 %	9 %	15 %	16 %	18 %	17 %	9 %	10 %	17 %	22 %
3. instans straffesager (anke)										
Ansøgninger	174	185	170	157	155	180	214	156	178	213
Bevillinger	11	15	28	28	23	39	18	20	15	29
Bevillinger i hele procent	6 %	8 %	16 %	18 %	15 %	22 %	8 %	13 %	8 %	14 %
3. instans straffesager (kære)										
Ansøgninger	108	100	106	96	162	133	107	169	129	149
Bevillinger	23	21	22	9	48	25	20	19	26	22
Bevillingsandel i hele procent	21 %	21 %	21 %	9 %	30 %	19 %	19 %	11 %	20 %	15 %

¹ I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til anke til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 371 er, at sagen er af principiel karakter:

- Retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371
- Retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371
- Færøernes retsplejelov
- Grønlands retsplejelov

Endvidere er medtaget ansøgninger og bevillinger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, 3. pkt., jf. § 371, hvor kriterierne for at meddele tilladelse til anke til Højesteret er, at der foreligger særlige grunde, og sagen desuden angår spørgsmål af principiel karakter.

² Efter retsplejelovens § 368, stk. 8, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

³ I gruppen med 3. instans civile kæresager er udover ansøgninger om appeltilladelse vedrørende landsrettens delafgørelser medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til kære til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 392, stk. 3, er, at sagen er af principiel karakter:

- Retsplejelovens § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5
- Retsplejelovens § 391, stk. 3
- Retsplejelovens § 585
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3
- Dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2 (nu § 392, stk. 3)
- Straffuldbyrdslovens § 121, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2 (nu § 392, stk. 3)
- Færøernes retsplejelov

Endvidere er medtaget ansøgninger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 1, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til kære til Højesteret er, at der foreligger særlige grunde.

Desuden er medtaget ansøgninger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, 3. pkt., jf. § 392, stk. 3, hvor kriterierne for at meddele tilladelse til kære til Højesteret er, at der foreligger særlige grunde, og sagen desuden angår spørgsmål af principiel karakter.

Endelig er medtaget ansøgninger efter retsplejelovens § 391, stk. 4, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til kære til Højesteret er, at der foreligger særlige grunde.

3.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces. Før 2011 blev den gennemsnitlige sagsbehandlingstid beregnet ud fra antal afsluttede sager i oktober kvartal. Fra 2011 er sagsbehandlingstiden beregnet ud fra antal afsluttede sager over hele året.

En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2015 (2.395 sager) i afdelingen for appeltilladelser sammenlignet med årene 2006 – 2014 giver følgende resultat:

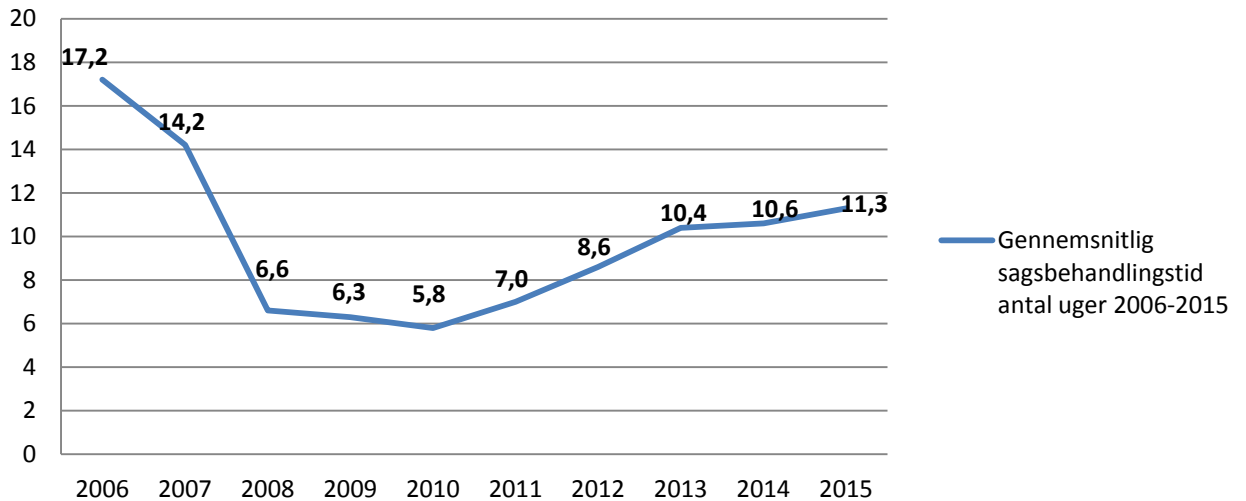
Andel afsluttede sager i %	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Under 4 uger	12	24	36	36	35	31	26	15	19	18
Under 6 uger	21	35	55	57	62	50	38	31	30	27
Under 8 uger	31	41	72	72	77	66	48	42	42	36
Under 10 uger	39	46	82	85	87	77	59	51	51	45
Under 12 uger	44	52	89	90	92	83	69	62	58	55
Under 14 uger	50	56	92	94	95	88	79	71	66	65
Under 16 uger	54	61	93	96	97	92	87	78	74	72
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal sager i alt	403	399	425	337	411	1.340	1.494	1.641	1.647	2.395

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser var i 2015 på 11,3 uger. Der er således tale om en stigning på 0,7 uger i forhold til 2014, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var på 10,6 uger. Som det fremgår af grafen på næste side, var sagsbehandlingstiden i perioden 2008-2011 kortere end i 2012-2015.

Stigningen skyldes navnlig en markant årlig forøgelse af antallet af modtagne sager i årene 2012 - 2015 i forhold til tidligere år samtidig med, at årsværksforbruget ikke er steget tilsvarende. Se herom også afsnit 2.4 om produktivitet.

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid antal uger 2006-2015

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 10 uger. Nævnet vil i 2016 have fokus på at nedbringe sagsbehandlingstiden til ca. 10 uger. Det bemærkes i den forbindelse, at tallet for indkomne appelsager i 2016 forventes at være på samme niveau som i 2015.

3.1.3 Anmodning om genoptagelse

Det bemærkes, at nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt indtil 1. januar 2012 blev journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

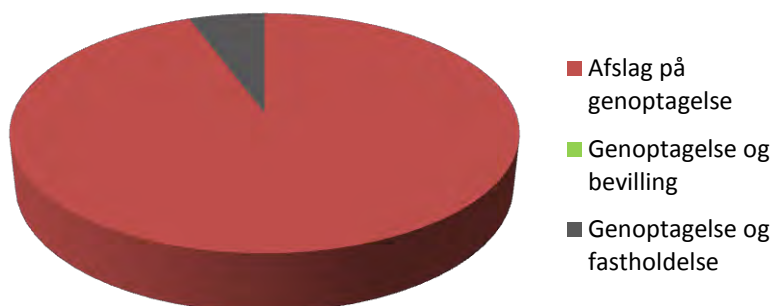
Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 2.392 i 2015 modtaget 105 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for appeltilladelse. Der henstod ved begyndelsen af 2015 ingen uafsluttede sager om genoptagelse fra året før. Alle 105 anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2015 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 4,9 uger.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har bemyndiget formanden til at afgøre genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Af de 105 afsluttede sager om genoptagelse var der en sag, som bortfaldt. Det blev besluttet at meddele afslag på genoptagelse i 100 sager. I 4 sager besluttede nævnet at genoptage sagen, fordi der forelå væsentlige nye oplysninger. I alle 4 sager fastholdt nævnet de tidligere meddelte afslag.

Genoptagelsessager

3.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har i 2015 desuden modtaget 45 anmodninger om aktindsigt. Der henstod ingen ubehandlede anmodninger om aktindsigt pr. 1. januar 2015. Alle 45 anmodninger om aktindsigt blev afsluttet i 2015 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,1 uger.

3.2 Civile sager

I afsnit 3.2 og 3.3 foretages en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Se også Procesbevillingsnævnets hjemmeside, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager

3.2.1.1 Ankesager

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 231 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2, samt sager omfattet af servicelovens § 171 vedrørende tvangsfjernelse. Bevilling blev meddelt i 83 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Advokatnævnsager	13	9
Aftale- og formueret	11	39
Erstatning	2	10
Fast ejendom	2	2
Foreningsforhold	1	6
Forsikringsret	0	2
Lejeret	30	12
Parkering	11	15
Skatter og afgifter	2	1
Tvangsfjernelse	4	52
Andet	7	0
I alt	83	148

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2014.

3.2.1.2 Kæresager

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet samlet 489 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret og Sø- og Handelsretten til landsret, og der blev meddelt bevilling i samlet 166 sager. Det er som følger:

- 37 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt., om kære af byrettens delafgørelser. Der blev meddelt bevilling i 23 sager.
- 1 ansøgning om kæretilladelse, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 1 jf. § 253, stk. 4, om kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelser. Der blev meddelt afslag i sagen.
- 289 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens kendelser og beslutninger under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse. Der blev meddelt bevilling i 62 sager.
- 11 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 2, om kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsretten. Der blev meddelt bevilling i 3 sager.
- 114 ansøgninger om kæretilladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger på højst 20.000 kr., eller hvor byretten har ophævet sagens omkostninger, og der for landsretten ikke vil være spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000, jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 59 sager.
- 14 ansøgninger om kæretilladelse, hvor byretten har fastsat salær til en beskikket advokat på højst 20.000 kr., jf. § retsplejelovens § 389, stk. 3 og § 584 a, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 5 af sagerne.
- 23 ansøgninger om kæretilladelse i sager om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 14 sager.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2014.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Realitetsafslag
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	23	14
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 2	25	23
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 3	4	8
Ansøgninger efter rpl. § 389 a	62	227
Ansøgninger efter rpl. § 391, stk. 2	21	26
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4	0	1
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 2	3	8
Ansøgninger efter rpl. § 584, stk. 2	14	9
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 2	13	6
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 3	1	1
I alt	166	323

3.2.2 3. instansbevillinger i civile sager

3.2.2.1 Ankesager

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 322 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 50 sager. Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	2	36
Andelsboligforhold	0	1
Ansættelsesret	2	7
Arveret	0	7
Erstatning, personskade	9	22
Erstatning, rådgiveransvar	4	12
Erstatning, tingsskade	0	5
Erstatning, andet	6	20
Familieret ¹	0	10
Fast ejendom	1	17
Forsikringsret	0	3
Forældreansvarslov	2	47
Freds- og ærekrænkelser	1	1
Immaterielret	1	0
Kommunalret	1	2
Konkursret ²	9	7
Lejeret	6	21
Naboret	0	2
Retsplejelov	0	12
Skatter og afgifter	1	12
Socialret	0	3
Værgemål	0	5
Andet	5	20
I alt	50	272

1 Herunder sager om tvangsfjernelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371, og sager om adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371.

2 Ud af de 9 bevillinger angik 8 bevillinger sager i samme sagskompleks.

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2015 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 14 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8 (tidligere retsplejelovens § 368, stk. 5). Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans. Bevilling blev meddelt i 1 sag.
- 7 ansøgninger i sager vedrørende administrativ frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371. Der blev meddelt afslag i alle sagerne.
- 4 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 1 af sagerne.
- 1 ansøgning efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.1.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2014.

3.2.2.2 Kæresager

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet samlet 241 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret, og der blev meddelt bevilling i samlet 53 sager. Det er som følger:

- 120 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Bevilling blev meddelt i 32 sager.
- 68 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 7 sager.
- 23 ansøgninger om kæretiladelse efter konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 5 sager.
- 10 ansøgninger efter dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 5 sager.
- 1 ansøgning efter straffuldbyrdelseslovens § 121, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt afslag i sagen.
- 4 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens afgørelser efter retsplejelovens § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3-5. Der blev meddelt afslag i alle 4 sager.
- 2 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 3. Der blev meddelt afslag i begge sager.
- 6 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 4. Der blev meddelt bevilling i 2 sager.
- 2 ansøgninger efter retsplejelovens § 392, stk. 1, jf. § 253, stk. 4, om landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af landsretten som 1. instans. Der blev meddelt bevilling i begge sager.
- 5 ansøgninger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 3, 3. pkt., jf. tillige § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt., om landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af landsretten som 2. instans. Der blev meddelt afslag i alle 5 sager.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.2.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2014.

3.3 Straffesager

3.3.1 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 124 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2.

110 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 14 ansøgninger var fra anklagemyndigheden. Bevilling blev meddelt i 55 sager, heraf 41 bevillinger til tiltalte og 14 til anklagemyndigheden.

Nævnet har i 2015 desuden realitetsbehandlet 1 sag efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen. Ansøgningen var indgivet af tiltalte.

Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2015:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Freds- og ærekrænkelser	4	0
Hærværk	1	2
Tyveri	3	1
Anden berigelseskriminalitet	1	3
Personfarlig kriminalitet	2	1
Andet	6	1
I alt	17	8

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Dyrebeskyttelse	0	1
Lov om euforiserende stoffer	0	2
Færdselslov, hastighed	3	18
Færdselslov, andet	13	27
Ordensbekendtgørelsen	5	6
Restaurationsloven	1	0
Våben og fyrværkeri	0	2
Anden særlovgivning	2	6
I alt	24	62

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2014.

Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2015:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Freds- og ærekrænkelser	1	0
Tyveri	1	0
I alt	2	0

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Færdselslov, hastighed	1	0
Færdselslov, andet	6	0
Restaurationsloven	1	0
Anden særlovgivning	4	0
I alt	12	0

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2014.

3.3.2 3. instansbevillinger i straffesager

3.3.2.1 Ankesager

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 213 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932.

208 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 5 ansøgninger var fra anklagemyndigheden. Bevilling blev meddelt i 29 sager, heraf 24 bevillinger til tiltalte og 5 til anklagemyndigheden.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.1. En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2014.

Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2014:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Berigelseskriminalitet	2	27
Brand ¹	0	3
Drab	3	5
Freds- og ærekrænkelse	0	5
Overtr. mod tjenestemand	0	5
Narkotika	0	11
Personfarlig kriminalitet ²	2	21
Røveri	1	6
Sædelighedsforbrydelser	1	12
Udvisning	3	20
Andet	2	6
I alt	14	121

¹ Omfatter også sager om forsætlig brandstiftelse, jf. straffelovens § 180, og forsætlig ildspåsættelse, jf. straffelovens § 181.

² Inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelser mod tjenestemand.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Dyrebeskyttelseslovgivning	0	1
Erstatning for strafferetlig forfølgning	2	9
Fiskeri	0	1
Færdselslov, hastighed	0	2
Færdselslov, spiritus	1	10
Færdselslov, andet	4	17
Natur- og miljøbeskyttelse	0	5
Ordensbekendtgørelsen	0	1
Restaurationsloven	0	1
Våben og fyrværkeri	3	6
Anden særlovgivning	0	10
I alt	10	63

Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling fra anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2015:

Alle ansøgningerne fra anklagemyndigheden vedrørte overtrædelser af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Berigelseskriminalitet	1	0
Brand ¹	1	0
Personfarlig kriminalitet ²	1	0
Udvisning	1	0
Andet	1	0
I alt	5	0

¹ Omfatter også sager om forsætlig brandstiftelse, jf. straffelovens § 180, og forsætlig ildspåsættelse, jf. straffelovens § 181.

² Inkluderer ikke røveri og drab, der er opgøres særskilt, eller vold mod tjenestemand, der i givet fald er inkluderet i rubrik om overtrædelser mod tjenestemand.

3.3.2.2 Kæresager

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 149 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsrettens kendelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973, og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarerne, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 22 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte i 146 sager, heraf 36 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 19 sager. 1 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling.

Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 3 sager. Der blev meddelt bevilling i alle 3 sager.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.2.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne fra årene 1996-2014.

4 KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2015 I NÆVNETS AFDELING FOR APPELTILLADELSER

4.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om appeltilladelser i civile sager og straffesager. Nedenfor er omtalt et uddrag af sager, hvori Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. I civile sager er kriteriet for at meddele tilladelse til appel til Højesteret, at sagen er principiel karakter, og i straffesager tillige, hvis der foreligger særlige grunde.

Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsnets ressourcer anvendes på de rigtige sager. Afdelingen for appeltilladelser skal således blandt andet medvirke til, at Højesterets ressourcer primært anvendes på sager, der rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. For at få tilladelse til at indbringe en sag for Højesteret skal den således have en retlig betydning, der rækker ud over den enkelte sag.

Procesbevillingsnævnet er opmærksom på, at der ved visse sagsområder kan være behov for at meddele bevilling i et antal af sager vedrørende samme problemstilling, således at Højesteret får mulighed for at fastlægge retspraksis ved at udstikke mere differentierede retningslinjer på et givent område.

Årsberetningen for 2015 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i sager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Se desuden Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk, der har referater af de sager, hvor der er meddelt appeltilladelse til Højesteret. Referaterne bliver løbende offentliggjort. Retsplejelovens regler om appeltilladelser er medtaget som bilag 8.3.

4.2 Civile sager

4.2.1 Civile ankesager

Flypassagerers adgang til at kræve kompensation efter EU-reglerne, når et fly er mere end tre timer forsinket, fordi forsinkelsen skyldes usædvanlige omstændigheder.

En række flypassagerer havde anlagt i alt 4 sager mod et flyselskab med påstand om kompensation for fly-forsinkelser, der i tre af sagerne skyldtes en teknisk fejl på flyet i form af henholdsvis fejl på flyets PSEU-system (et system, som fortæller andre systemer om positionen eller tilstanden på systemets komponenter som fx flaps og døre mv.), fejl på flyets censorer til måling af lufttrykket i kabinen og lækage fra flyets brændstofpumpe. I den sidste sag skyldtes forsinkelsen skade på flyets cargodør forårsaget i forbindelse med lastningen af flyet.

Byretten og landsretten pålagde flyselskabet at betale kompensation i alle 4 sager

Flyselskabet blev i byretten pålagt at betale kompensation til passagererne i alle fire sager i henhold til forordning nr. 261/2004, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 1. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser.

Landsretten stadfæstede dommene med henvisning til, at fejlene ikke fandtes at være af en sådan karakter, at den heraf afledte forsinkelse skyldtes usædvanlige omstændigheder, således som dette begreb beskrives i forordningen (artikel 5, stk. 3), og fortolkes af EU-domstolen.

Landsretten henviste blandt andet til EU-Domstolens dom af 22. december 2008 (C-549/07), hvor det i præmis 26 anføres, at tekniske fejl alene kan udgøre "usædvanlige omstændigheder" i forordningens forstand, såfremt fejlene skyldes begivenheder, som ikke er et led i luftfartsselskabets sædvanlige aktivitetsudøvelse, og som ligger uden for luftfartsselskabets faktiske kontrol, og at der som eksempler er nævnt skjulte fabrikationsmangler og skader på luftfartøjet som følge af sabotage- eller terrorhandling.

Landsretten bemærkede endvidere, at forordningens formål er at sikre et højt beskyttelsesniveau for passagerer, og at det følger af ovennævnte dom fra EU-

Domstolen, at undtagelsesbestemmelsen i forordningens artikel 5, stk. 3, skal fortolkes strengt.

Højesteret fandt også, at passagererne havde ret til kompensation

Flyselskabet fik Procesbevillingsnævnets tilladelse til at anke dommene til Højesteret, der imidlertid alene fik lejlighed til at pådømme sagerne vedrørende henholdsvis brændstoflækagen og sensorfejlen.

I sagen om brændstoflækagen lagde Højesteret til grund, at forsinkelsen var forårsaget af en teknisk fejl i form af en utæthed ved dækslet til brændstoftanken på undersiden af vingen, som medførte lækage af brændstof. Der var tale om en uhensigtsmæssig konstruktion, som medførte en generel sårbarhed over for indtrængende fugt. Flyproducenten havde kendt til problemet siden 2009, men det kunne ikke lægges til grund, at man forud for den aktuelle flyvning i august 2013 havde orienteret flyselskabet om risikoen for fejls opståen. Der var heller ikke fra luftfartsmyndighedernes side stillet krav om udskiftning af brændstofdækslerne.

Højesteret konstaterede, at det ikke i forordningen er defineret, hvad der forstås ved "usædvanlige omstændigheder", men at det fremgår af indledningen til forordningen (præambelen), at sådanne omstændigheder navnlig kan indtræffe som følge af politisk ustabilitet, vejrforhold, der er uforenelige med gennemførelsen af den pågældende flyvning, sikkerhedsrisici, uforudsete sikkerhedsproblemer eller strejker, der berører det transporterende luftfartsselskabs drift.

Højesteret bemærkede, at EU-Domstolen i flere domme har udtalt sig om, hvornår en aflysning eller forsinkelse på grund af en teknisk fejl ved et fly må anses for omfattet af begrebet "usædvanlige omstændigheder", og under henvisning til denne praksis fastslog Højesteret mere generelt, at der som altovervejende hovedregel ikke foreligger "usædvanlige omstændigheder", hvor en aflysning eller forsinkelse skyldes en teknisk fejl ved flyet. Efter EU-Domstolens praksis kan der være tale om "usædvanlige omstændigheder", hvis der foreligger en "skjult fabrikationsmangel", men anvendelsesområdet for denne undtagelse må imidlertid anses for meget begrænset.

For så vidt angik den konkrete sag fandt Højesteret under henvisning til EU-Domstolens praksis, at fejlen måtte anses for opstået i forbindelse med flyselskabets sædvanlige drift,

og at udbedring af fejlen ikke lå uden for flyselskabets faktiske kontrol. Der var ikke tale om en skjult fabrikationsmangel i den forstand, hvori dette begreb anvendes af EU-Domstolen. Forsinkelsen kunne derfor ikke tilskrives ”usædvanlige omstændigheder”, og flyselskabet var derfor ikke fritaget for at betale kompensation til passagererne

I sagen vedrørende fejl på PSEU-systemet bemærkede Højesteret, at forsinkelsen skyldtes en teknisk fejl ved to kontakter, som viser stillingen af flyets flaps på vingerne. Fejlen indebar, at flyet ikke kunne lette.

Flyproducenten havde siden december 2009 ved udsendelse af en række service bulletiner orienteret luftfartselskaberne om, at flere selskaber havde rapporteret om defekte flap-kontakter, som viser positionen for de flaps, der er på vingernes bagkant, pga. indtrængning af afisningsvæske. Flyproducenten havde samtidig anvist muligheden for at udskifte de oprindelige kontakter med nyudviklede kontakter, som var bedre forseglede. Flyselskabet havde i januar 2010 foretaget en vurdering af flyproducentens anvisning og havde i den forbindelse besluttet – i lyset af hidtidige erfaringer med kontakterne – ikke at følge flyproducentens forslag til afhjælpning.

Højesteret fastslog som i sagen vedrørende brændstoftækagen, at retten til kompensation efter forordningen ikke gælder, hvis aflysningen eller forsinkelsen skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet.

Højesteret fandt, at den tekniske fejl ikke kunne anses for en ”usædvanlig omstændighed”, allerede fordi der ikke var tale om et uforudset sikkerhedsproblem, jf. præambelen til forordningen. Under disse omstændigheder var flyselskabet ikke fritaget for at betale kompensation til passagererne.

Sagen om brændstoftækagen:

Københavns Byrets dom af 2. juli 2014 (BS 10S-1633/2014).

Østre Landsrets dom af 6. november 2014 (B-2198-14).

Tilladelse til kære til Højesteret af 29. januar 2015 (PBN 2014-22-0688).

Højesterets dom af 4. april 2016 (sag 41/2015).

Sagen om fejl på PSEU-systemet:

Københavns Byrets dom af 24. februar 2014 (BS 10S-3927/2013).

Østre Landsrets dom af 6. november 2014 (B-1440-14).

Tilladelse til kære til Højesteret af 29. januar 2015 (PBN 2014-22-0686).

Højesterets dom af 4. april 2016 (sag 39/2015).

Kan fælles forældremyndighed ophæves, når den ene forælder bor i udlandet, alene som følge af den geografiske afstand?

I to sager om ophævelse af fælles forældremyndighed i medfør af forældreansvarslovens § 11 boede den ene af forældrene i udlandet, og spørgsmålet var herefter, om den geografiske afstand alene kunne medføre, at den fælles forældremyndighed skulle ophæves. Der var ikke betydelige samarbejdsvanskeligheder mellem parterne i sagerne.

I den første sag var moren, der var thailandsk statsborger, og som ikke talte dansk, flyttet til Holland.

Byretten ophævede den fælles forældremyndighed

Byretten konstaterede, at der, som sagen var belyst gennem parternes forklaringer, ikke var uvilje til samarbejde om barnet fra nogen af parterne. Byretten fandt imidlertid, at alene det forhold, at faren bor i Danmark og moren i Holland, bevirker, at samarbejdet vanskeliggøres.

Byretten anførte endvidere, at de sproglige barrierer efter parternes forklaringer allerede havde afstedkommet nogle misforståelser omkring bl.a. fornyelse af barnets pas, og parternes vanskeligheder ved at kommunikere på et fælles sprog måtte også fremadrettet forventes at give problemer til skade for barnet. Byretten fandt derfor grundlag for at fravige hovedreglen om fælles forældremyndighed.

Landsretten ændrede byrettens dom og opretholdt den fælles forældremyndighed

I landsretten blev det også lagt til grund, at der ikke var uvilje til samarbejde mellem parterne, og landsretten bemærkede, at parterne således bl.a. havde kunnet samarbejde om kontakt via telefon og facetime og om morens samvær med barnet under besøg i Danmark.

Landsretten udtalte blandt andet, at det forhold, at parterne boede i hver sit land, og at der var sproglige barrierer, som kunne besværliggøre samarbejdet, ikke i sig selv gav tilstrækkeligt grundlag for at antage, at parterne ikke kunne samarbejde om barnets forhold til barnets bedste.

Herefter og efter det i øvrigt foreliggende var der ikke grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse

Faren ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, hvis flertal lagde til grund, at forholdet mellem forældrene, de sproglige vanskeligheder og den geografiske afstand ikke vanskeliggjorde kommunikationen mellem forældrene på en sådan måde, at de ikke var i stand til at have et egentligt samarbejde om barnets forhold. Flertallet fandt på den baggrund, at der ikke var holdepunkter for at antage, at forældrene ikke ville kunne samarbejde til barnets bedste, og der var derfor ikke grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed. Højesterets mindretal fandt, at forældremyndigheden burde tillægges faderen alene.

Tilladelse til kære til Højesteret af 5. marts 2015 (PBN 2015-23-0013).

U 2016.849 H.

I den anden sag havde faren et stykke tid efter samlivsophævelsen bosat sig i Tanzania.

Byretten og landsretten ophævede den fælles forældremyndighed

Ved byrettens dom blev den fælles forældremyndighed over parternes 3 børn ophævet og tillagt moderen alene. Byretten lagde herved blandt andet vægt på, at faren efter sin flytning to år tidligere til Tanzania kun havde haft sporadisk kontakt med børnene på sine korte besøg i Danmark, og at moren i denne periode alene havde varetaget omsorgen og opdragelsen af børnene.

Efter samlivsophævelsen var moren utilfreds med, at faren ikke havde kunnet afse ret meget tid til børnene under sine besøg i Danmark, og faren havde blandt andet besværet sig over, at moren ville styre hans kommunikation med børnene over telefon og Skype.

Bortset herfra havde der ikke været uoverensstemmelser eller egentlige konflikter mellem parterne og børnene.

Byretten fandt dog, at det på baggrund af farens flytning til Tanzania måtte antages, at faren reelt ikke var interesseret i at varetage den daglige omsorg for børnene eller deltage i opdragelsen af dem, men helt havde overladt denne opgave til moren, der som den eneste af børnenes forældre havde levet op til det ansvar, der hører med til at være indehaver af forældremyndigheden. Byretten anså det herefter for bedst for børnene, at den fælles forældremyndighed over dem blev ophævet, og at forældremyndigheden tillagdes moren alene.

Landsretten var enig med byretten i, at farens bopæl i Tanzania medførte så betydelige vanskeligheder for parternes samarbejde om de tre børn, at der var grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed i medfør af forældreansvarslovens § 11. Landsretten tiltrådte således, at det var bedst for børnene, at moren fik forældremyndigheden alene.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Faren ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, hvis flertal fandt, at den geografiske afstand mellem forældrene ikke i sig selv kunne føre til, at den fælles forældremyndighed skulle ophæves. Der var imidlertid sikre og konkrete holdepunkter for at antage, at forældrene, der ikke hidtil havde været i stand til at samarbejde tilfredsstillende om børnenes forhold, under de nuværende omstændigheder heller ikke fremover ville kunne etablere et sådant samarbejde til bedste for børnene. Den beskedne kontakt, der havde været mellem faren og moren samt børnene, og farens manglende deltagelse i varetagelsen af forældreansvaret måtte tilskrives hans forhold.

Flertallet fandt derfor, at betingelserne for at fravige lovens hovedregel om fælles forældremyndighed var opfyldt, og Højesteret stadfæstede derfor landsrettens dom. Højesterets mindretal fandt ikke grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed.

Tilladelse til anke til Højesteret af 5. april 2015 (PBN 2015-23-0073).

U 2016.1949 H.

En sag om en varemærke- og kendetegnretlig tvist vedrørende en betegnelse, der er identisk med navnet på et gods.

Godsejeren på et gods drev forskellige virksomheder, og i nærheden af godset lå en erhvervsvirksomhed. Den erhvervsdrivende ændrede i 2013 navnet på sin virksomhed således, at navnet på godset nu indgik i virksomhedsnavnet. Godsejeren, der var af den opfattelse, at godsets navn var et særegent navn på hans faste ejendom, mente, at den erhvervsdrivende ved navneskiftet gjorde erhvervsmæssig brug af betegnelsen i strid med varemærkelovens § 14, nr. 4, og selskabslovens § 2, stk. 2.

Byretten fandt ikke, at der var risiko for forveksling

Byretten lagde blandt andet til grund, at sagens parter ikke drev virksomhed inden for konkurrerende brancher, og at der næppe var risiko for forveksling mellem parternes virksomheder. På denne baggrund og efter en vurdering af graden af navnets almindelige velkendthed og særpræg fandt byretten ikke, at den erhvervsdrivende ved brug af betegnelsen havde krænket godsejerens rettigheder.

Landsretten lagde vægt på begrebet ”bekendthedskreds”

Landsretten fandt, at navnet udgjorde et særegent navn på en fast ejendom, og at godsejeren som ejer af denne ejendom efter almindelige retsgrundsætninger kunne forhindre andre i at bruge navnet erhvervsmæssigt inden for godsets ”bekendthedskreds”. Landsretten fandt, at den erhvervsdrivende utvivlsomt drev virksomhed inden for godsets ”bekendthedskreds”, og da den erhvervsdrivende ikke havde fået godsejerens samtykke til at anvende navnet, fandt landsretten, at den erhvervsdrivende var uberettiget til at benytte betegnelsen erhvervsmæssigt.

Procesbevillingsnævnet meddelte den erhvervsdrivende tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Svendborgs dom af 26. marts 2014 (BS R3-444/2013).

Østre Landsrets dom af 26. august 2015 (B-1033-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 2. december 2015 (PBN 2015-22-0481).

Betydning for vurderingen af en arbejdsskade af spørgsmålet om, hvorvidt forbigående smerter kræver behandling.

En skadelidt havde i forbindelse med sit arbejde som lagermedarbejder rakt ud efter en kasse, der havde sat sig fast på et transportbånd, og havde herved eller i forbindelse med, at hun forsøgte at løfte kassen, fået et smæld i ryggen. Skadelidte led efterfølgende af smerter i ryggen og anmeldte hændelsen som en arbejdsskade. Arbejdsskadestyrelsen tilkendte den skadelidte erstatning for varigt mén, der blev fastsat til 10 %. Arbejdsskadeforsikringselskabet indbragte imidlertid denne afgørelse for Ankestyrelsen, som traf afgørelse om, at den skadelidte ikke havde været udsat for en arbejdsskade, jf. arbejdsskadesikringslovens § 5, jf. § 6.

Byretten fandt, at den skadelidte havde været udsat for en arbejdsskade

Under sagen i byretten afgav Retslægerådet en erklæring, og på baggrund af denne og de i sagen øvrigt oplyste omstændigheder lagde byretten til grund, at påvirkningen i forbindelse med løftet kunne have været egnet til at forårsage akutte rygsmerter. Idet skadelidte ikke havde lidt af nogen forudbestående sygdom, anså byretten det for tilstrækkeligt godtgjort, at der var en medicinsk årsagssammenhæng mellem udførelsen af den pågældende arbejdsopgave og den opståede rygskade. Byretten dømte derfor Ankestyrelsen til at anerkende, at skadelidte havde været udsat for en arbejdsskade.

Landsretten frifandt Ankestyrelsen

Flertallet af dommere i landsretten fandt, at det efter bevisførelsen ikke var godtgjort, at den skadelidte ved hændelsen havde pådraget sig andet end et lændehold, som kunne medføre forbigående smerter, der efter nogen tid ville gå over af sig selv. På denne baggrund fandt landsretten ikke, at den skadelidte ved hændelsen havde pådraget sig en skade, som var omfattet af arbejdsskadesikringslovens § 5, jf. § 6, og landsretten frifandt derfor Ankestyrelsen. Landsrettens mindretal stemte for at stadfæste byrettens dom.

Procesbevillingsnævnet meddelte skadelidte tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Viborgs dom af 26. november 2013 (BS 1-1187/2012).

Vestre Landsrets dom af 24. juni 2015 (B-3026-13).

Tilladelse til anke til Højesteret af 2. december 2015 (PBN 2015-22-0353).

4.2.2 Civile kæresager

Skulle en advokat afgive vidneforklaring i skifteretten i en dødsboskiftesag?

En nu afdød kvinde var længstlevende ægtefælle, og ægtefællerne, der ikke havde børn, havde i et fælles testamente bestemt, at et af mandens familiemedlemmer skulle være universalarving. Kvinden solgte efter ægtefællens død slægtsgården kontant, og af det seneste regnskab for landbruget fremgik, at et større kontantbeløb befandt sig i en bankboks, mens resten henstod i et pengeinstitut.

Efter kvindens død blev boet udleveret til bobestyrerbo, og bobestyrer åbnede bankboksen, men her fandtes ingen kontanter. I stedet fandtes et dateret brev, som var udfærdiget af en advokat nogle år tidligere på vegne af nu afdøde. I brevet, der var stilet til universalarvingen, var nogle familiemæssige uoverensstemmelser beskrevet, ligesom det af brevet fremgik, at nu afdøde efter advokatens oplysninger havde doneret sine penge til velgørende institutioner.

Bobestyreren kunne imidlertid ikke blandt papirerne i boet finde anden dokumentation herfor, og da det heller ikke på anden vis havde været muligt for bobestyrer at afklare, hvad der var sket med det kontante beløb i bankboksen, ønskede bobestyrer at afhøre advokaten om sit eventuelle kendskab til, hvor afdødes formue var blevet af samt omstændighederne omkring brevet til universalarvingen.

Under henvisning til sin tavshedspligt protesterede advokaten imidlertid imod at afgive forklaring.

Skifteretten afsagde i 2013 første gang kendelse vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt advokaten skulle afgive forklaring, hvor det blev bestemt at pålægge ham at besvare spørgsmål om, hvilket kendskab han havde til, hvordan afdøde ville forholde sig eller har forholdt sig med sin formue, herunder om omstændighederne ved udfærdigelsen af det efterladte brev. Det pålagdes dog ikke advokaten at besvare spørgsmål om sin egen eventuelle rådgivning af afdøde.

Advokaten kærede skifterettens kendelse til landsretten, der ændrede skifterettens kendelse, således at det ikke på dette tidspunkt pålagdes ham at afgive forklaring om sit

kendskab til, hvordan afdøde ville forholde sig eller har forholdt sig med sin formue, herunder om omstændighederne ved udfærdigelsen af det efterladte brev.

Af begrundelsen for landsrettens kendelse fremgik blandt andet, at landsretten efter sagens omstændigheder ikke anså det for sandsynligt, at afdøde ville have meddelt advokaten samtykke til at afgive vidneforklaring. Landsretten bemærkede endvidere, at bobestyreren ikke havde godtgjort at have udtømt mulighederne for at klarlægge omstændighederne vedrørende det formodede pengebeløb i afdødes bankboks.

Landsretten lagde herved vægt på, at bobestyreren efter de foreliggende oplysninger ikke sås at have anmodet skifteretten om i medfør af dødsboskiftelovens § 92, stk. 2, at indkalde afdødes søster – der efter det oplyste havde afgivet en forklaring, der delvist divergerede fra bobestyrers oplysninger fra afdødes pengeinstitut – til at afgive forklaring for skifteretten. Bobestyreren havde endvidere ikke sandsynliggjort, at advokaten ved afgivelse af forklaring ville fremkomme med væsentlige oplysninger vedrørende afdødes formodede dispositioner.

På denne baggrund var det ikke godtgjort, at det var af afgørende betydning for sagens udfald, at advokaten afgav forklaring, jf. retsplejelovens § 170, stk. 2.

Landsrettens kendelse blev trykt som U 2013.3224 Ø.

Herefter lod bobestyreren flere vidner, herunder afdødes søster, afhøre i skifteretten. Dette medførte dog ingen opklaring af, hvad der var sket med det store kontantbeløb.

Bobestyreren anmodede derfor på ny skifteretten om at pålægge advokaten at afgive vidneforklaring til besvarelse af 4 specifikke spørgsmål.

Skifteretten og landsretten pålagde advokaten at afgive forklaring

Skifteretten bemærkede, at der nu var foretaget flere afhøringer, og at bobestyreren havde foretaget, hvad der efter hans opfattelse var muligt for at få oplyst, om der var givet penge til velgørenhed. Efter skifterettens opfattelse havde advokaten i tilstrækkelig grad kunnet forberede sin procedure, da han var gjort bekendt med, at der var foretaget afhøringer af flere vidner, herunder af afdødes søster, uden at det havde bragt nyt frem om, hvor formuen var blevet af, og at det i muligt omfang af bobestyrer var undersøgt, om det var givet flere penge til velgørenhed.

Skifteretten bemærkede dog, at den ikke kunne gå ud fra, at afdøde ville have godkendt, at der blev afgivet forklaring, og det herefter var op til skifteretten at afgøre, om betingelserne for at pålægge advokaten at besvare spørgsmål efter retsplejelovens § 170, stk. 2, var til stede.

Skifteretten udtalte, at den var enig med bobestyrer i, at det var nødvendigt, at det i videst mulig udstrækning blev undersøgt, hvad der var blevet af afdødes store formue, da formuens forsvinden kunne dække over noget strafbart, og da der kunne være tale om en stor afgiftsunndragelse. Boet burde derfor ikke sluttes, uden at det i muligt omfang var undersøgt, hvad der kunne være sket med formuen, eventuelt ved, at det blev bekræftet eller sandsynliggjort, at pengene var givet til velgørenhed.

Efter indholdet i brevet var pengene givet til velgørenhed, men dette havde foreløbig ikke kunnet verificeres, og den eneste mulighed for at komme videre i opklaringen af, hvorvidt indholdet af brevet var i overensstemmelse med det faktiske, syntes at være, at det blev afklaret, om advokaten, fra hvem oplysningen, om hvad der var sket med pengene stammede, havde nogen relevant viden herom, ved at det pålagdes ham at besvare nogle afgrænsede spørgsmål.

Man måtte derfor formode, at advokaten i væsentlig grad kunne bidrage til den nødvendige oplysning af sagen, idet det naturligvis ikke kunne udelukkes, at boet måtte afsluttes med uforrettet sag, alt efter advokatens vidneudsagn. Det ville således efter skifterettens opfattelse også være af afgørende betydning for sagen at få fastslået, at advokaten ikke kunne bidrage med oplysninger, hvis det forholdt sig således.

Skifteretten anså herefter betingelserne i retsplejelovens § 170, stk. 2, for at pålægge advokaten at svare på nogle spørgsmål for opfyldte, og da ingen af de 4 konkrete spørgsmål fandtes at falde uden for, hvad der burde pålægges advokaten at svare på, tog skifteretten anmodningen fra bobestyrer til følge.

Landsretten stadfæstede skifterettens kendelse med henvisning til, at landsretten var enig i skifterettens resultat og begrundelsen herfor.

Højesteret fritog advokaten for at afgive forklaring

Advokaten kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der fastslog, at sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet i øvrigt ikke berettigede til, at der kunne afkræves forklaring af advokaten. Højesteret lagde herved særlig vægt på, at der var tale om advokatrådgivning i en sag af personlig karakter. Derfor blev advokaten ikke pålagt at afgive vidneforklaring i sagen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 10. februar 2015 (PBN 2014-22-0592).

U 2016.469 H.

Retlig interesse og opsættende virkning i en sag om journalisters aktindsigt i miljøoplysninger om nogle landmænd

En statslig myndighed havde truffet afgørelse om at meddele aktindsigt til to journalister i visse miljøoplysninger om fem landmænd, nærmere bestemt om MRSA-smitte i deres svi-nebesætninger. Landmændenes interesseorganisation anlagde som mandatar for disse sag mod den statslige myndighed for at få prøvet afgørelsen om aktindsigt. Samtidig anmodede interesseorganisationen om, at sagsanlægget fik opsættende virkning i forhold til udlevering af de oplysninger, der var meddelt aktindsigt i. Journalisternes fagforbund hovedintervenerede til støtte for myndighedens afgørelse.

Myndigheden og fagforbundet påstod sagen afvist som følge af manglende retlig interesse hos de fem landmænd.

Landsretten tillagde sagsanlægget opsættende virkning

Sagen blev henvist til landsretten, der fandt, at landmændene havde retlig interesse i sagen, da de havde en konkret, individuel og aktuel interesse i, at spørgsmålet om aktindsigt blev påkendt af domstolene. Endvidere imødekom landsretten anmodningen om opsættende virkning med henvisning til, at risikoen for, at landmændene kunne blive påført en mulig uoprettelig skade i form af stigmatisering ved offentlighedens indsigt i de pågældende miljøoplysninger, under de foreliggende særegne omstændigheder måtte tillægges større vægt end interessen i at få gennemført aktindsigten, før landsretten havde taget stilling til sagen.

Højesteret tillagde ikke sagsanlægget opsættende virkning

Den statslige myndighed kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der fastslog, at landmændene var berørt i en sådan grad af, at der blev givet aktindsigt, at betingelsen om retlig interesse var opfyldt. Deres søgsmål skulle derfor ikke afvises. Betingelserne for undtagelsesvis at tillægge søgsmålet opsættende virkning var derimod ikke opfyldt.

Højesteret lagde vægt på de særlige hensyn, der gælder ved behandlingen af aktindsigtsanmodninger (bl.a. informations- og ytringsfrihed), og på, at den risiko for skadevirkninger i form af sociale konsekvenser for landmændene og deres familier (stigmatisering), landmændene havde påberåbt ville være en følge af offentliggørelse af oplysningen om MRSA-smitte i deres svinebesætninger i 2011, ikke var nærliggende og væsentlig. Højesteret lagde også vægt på, at Fødevarestyrelsens afgørelse om at give aktindsigt var truffet på baggrund af ombudsmandens redegørelse i sagen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 7. april 2015 (PBN 2015-22-0090 og 2015-22-0091).

U 2016.1526 H.

Kan en andelsboligforening have retlig interesse i konkursbehandling?

En andelsboligforening erhvervede i 2007 en ejendom beliggende på Frederiksberg. Erhvervelsen blev finansieret ved fuld belåning af ejendommen via en aftale om renteswap. I årene efter andelsboligforeningens erhvervelse af ejendommen medførte renteutviklingen, at andelsboligforeningens betalinger i henhold til renteswapaftalen udviklede sig særdeles ugunstigt, og andelsboligforeningens driftsresultat var negativt.

Efter forgæves forhandlinger mellem andelsboligforeningen og realkreditinstituttet samt bankforbindelsen, blev det på en generalforsamling besluttet at opløse andelsboligforeningen. Da de udmeldte likvidatorer kunne konstatere, at passiverne oversteg aktiverne, indgav de egenbegæring om konkurs til skifteretten.

Skifteretten afsagde konkursdekret over andelsboligforeningen

Skifteretten fandt, at andelsboligforeningen havde retlig interesse i konkursbehandlingen, og at foreningen var insolvent.

Landsretten tiltrådte, at en andelsboligforeningen kunne have retlig interesse i at gå konkurs, men fandt ikke foreningen insolvent.

Realkreditinstituttet og bankforbindelsen kærede kendelsen til landsretten, der udtalte, at en andelsboligforening kan have en retlig interesse i konkursbehandling, eksempelvis hvis der ikke er eller kan skabes grundlag for en forsvarlig drift af foreningen. Landsretten fandt imidlertid, at andelsboligforeningen i den konkrete sag ikke kunne anses for insolvent i konkurslovens forstand og lagde i den forbindelse afgørende vægt på, at realkreditinstituttet og bankforbindelsen under sagen havde afgivet tilsagn, som sikrede en positiv drift af andelsboligforeningen. Landsretten ophævede derfor skifterettens kendelse om at fremme andelsboligforeningens egenbegæring om konkurs.

Højesteret hjemviste sagen til skifteretten med henblik på fremme af konkursbegæringen

Andelsboligforeningen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, hvis flertal fandt, at der ikke var grundlag for at nægte konkurs med henvisning til, at andelsboligforeningen ikke havde retlig interesse heri, og at andelsboligforeningen opfyldte betingelsen om, at en skyldner skal være insolvent for at blive erklæret konkurs.

Højesterets flertal fandt således, at andelsboligforeningen uden tilsagnet om økonomisk støtte var insolvent, og at tilsagnet ikke ændrede denne vurdering. Flertallet lagde i den forbindelse blandt andet vægt på, at tilsagnet var et tilbud om tilskud, og at der ikke var holdepunkter for, at andelsboligforeningen havde accepteret tilbuddet. En sådan accept var nødvendig, fordi tilbuddet forudsatte andelsboligforeningens medvirken og ville give realkreditinstitut og bank indflydelse på driften. Endvidere lagde flertallet vægt på, at tilsagnet på flere punkter var uklart, og at det ikke indebar en bestemt og sikker løsning af andelsboligforeningens betalingsproblemer.

Højesterets mindretal fandt, at betingelserne for konkurs ikke var opfyldt, idet andelsboligforeningen ikke kunne anses for insolvent. Mindretallet lagde blandt andet vægt på, at tilsagnet var retligt bindende for realkreditinstitut og bank, og at det gav

andelsboligforeningen den nødvendige sikkerhed for at kunne fortsætte en forsvarlig drift uden yderligere gældsstiftelse. Mindretallet fandt endvidere, at tilsagnet måtte anses for stiltiende accepteret af andelsboligforeningen.

Højesteret hjemviste sagen til skifteretten med henblik på fremme af konkursbegæringen.

Sø- og Handelsrettens skifterets kendelse af 19. december 2014 (K 812/14).

Østre Landsrets kendelse af 3. juli 2015 (B-3470-14).

Tilladelse til kære til Højesteret af 20. august 2015 (PBN 2015-22-0379).

Højesterets kendelse af 11. maj 2016 (sag nr.189/2015).

Hvor langt tilbage i tiden kan et ledelsesmedlems adfærd inddrages i bedømmelsen af, om den pågældende skal pålægges konkurskarantæne?

I forbindelse med driften af et selskab, hvis forretningsområde var vikarvirksomhed, undlod ledelsen at indberette korrekt moms, ligesom ledelsen undlod at betale A-skat, AM-bidrag og selskabsskat. Selskabet blev stiftet den 1. august 2011. Den 13. november 2013 besluttede Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, at selskabet skulle tvangsopløses, idet selskabet ikke havde indleveret årsrapport. Den 11. februar 2014 blev selskabet erklæret konkurs.

Den almindelige drift i selskabet var imidlertid ophørt allerede i oktober 2012, hvorefter der ikke var anden aktivitet end indsættelser og hævninger på selskabets bankkonto. Kontobevægelserne fremstod dog ikke selskabsrelevante.

Skifteretten pålagde konkurskarantæne

Skifteretten pålagde ved kendelse selskabets direktør konkurskarantæne, idet skifteretten inddrog oparbejdelsen af skattegælden i vurderingen af, om direktørens adfærd var groft uforsvarlig, jf. konkurslovens § 157.

Landsretten ophævede skifterettens kendelse

Direktøren kærede skifterettens kendelse til landsretten, der med henvisning til bestemmelsens forarbejder fandt, at det kun var direktørens adfærd senere end et år før beslutningen om tvangsopløsning, der kunne indgå ved vurderingen af ledelsens adfærd. Direktørens adfærd i forbindelse med oparbejdelsen af skattegælden kunne derfor ikke

indgå i vurdering af, om hans forretningsførelse var groft uforsvarlig, idet oparbejdelsen skete tidligere end et år før beslutningen om tvangsopløsning. På denne baggrund ophævede landsretten skifterettens kendelse, således at direktøren ikke pålagdes konkurskarantæne.

Højesteret stadfæstede skifterettens kendelse

Kurator kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der bemærkede, at den, der senere end et år før fristdagen har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, efter konkurslovens § 157, stk. 1, kan pålægges konkurskarantæne, hvis den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.

Højesteret bemærkede videre, at det efter forarbejderne er en betingelse, at den groft uforsvarlige forretningsførelse har fundet sted senere end et år før fristdagen. Sagens hovedspørgsmål var, om direktørens groft uforsvarlige forretningsførelse havde fundet sted senere end et år før fristdagen, selv om driften i selskabet var ophørt inden fristdagen den 13. november 2013.

Højesteret fastslog, at selskabet ikke på noget tidspunkt havde overholdt reglerne om bogføring og regnskabsaflæggelse eller angivet og afregnet moms, skatter og afgifter. Selskabets indtægter og afgiftsopkrævninger var løbende overført til en begrænset kreds af personer og selskaber uden dokumentation for berettigelsen af disse overførsler, hvorved selskabet systematisk var tømt for værdier. Forretningsførelsen i selskabet havde herefter klart været groft uforsvarlig i hele perioden med direktøren – også i perioden mindre end et år før fristdagen, hvor den egentlige drift var ophørt, og hvor ledelsen undlod at rette op på de mangelfulde forhold. Betingelserne for at pålægge direktøren konkurskarantæne var derfor opfyldt, og der var ikke grundlag for at fravige konkurslovens udgangspunkt om konkurskarantæne i tre år.

Tilladelse til kære til Højesteret af 1. juni 2015 (PBN 2015-22-0101).

U 2016.1473 H.

Kæresager om landsretternes afvisning af ankesager i medfør af retsplejelovens § 368 a.

Procesbevillingsnævnet meddelte i 2015 i to tilfælde tilladelse i medfør af retsplejelovens § 391, stk. 4, til kære til Højesteret af landsretsdomme om afvisning af ankesager efter retsplejelovens § 368 a, der trådte i kraft den 1. juli 2014. Efter denne bestemmelse kan landsretten afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter, eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten.

I den første sag blev en ung mand i byretten dømt til at betale et finansieringsselskabs resttilgodehavende i henhold til en leasingaftale vedrørende en bil, som finansieringsselskabet havde gjort gældende, var indgået af manden. På baggrund af de konkrete omstændigheder vedrørende leasingtagerens legitimation over for bilsælgeren og appellants adfærd i tiden efter leasingaftalens indgåelse lagde byretten til grund, at leasingaftalen var indgået af ham. Manden ankede dommen til landsretten.

Landsretten afviste ankesagen

Landsretten afviste ankesagen i medfør af retsplejelovens § 368 a, stk. 1, med henvisning til, at det, der var anført for landsretten, ikke gjorde det sandsynligt, at landsretten ville komme til et andet resultat end byretten, og at landsretten ikke i øvrigt fandt grunde, der talte for, at sagen skulle behandles i to instanser.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Manden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Højesteret, der fandt, at ankesagen angik den bevismæssige vurdering af sagens begivenhedsforløb, herunder omstændighederne ved leasingaftalens indgåelse og betydningen af mandens forudgående og efterfølgende dispositioner, og bemærkede endvidere, at der ikke for landsretten var fremsat nye påstande eller anbringender eller fremlagt nye beviser.

Herefter og i øvrigt af det grunde, som var anført af landsretten, stadfæstede Højesteret landsrettens dom.

Tilladelse til kære til Højesteret af 10. august 2015 (PBN 2015-22-0274)..

U 2016.1145/2 H.

I den anden sag havde en patient anlagt sag mod Patienterstatningen, der havde afslået at tildele patienten erstatning for en lægemiddelskade som følge af fejlmedicinering med lægemidlet Risperdal. Patienten havde senere anmodet om genoptagelse af afgørelsen, hvilket blev afslået af Patientforsikringen. Patienten klagede over afslaget på genoptagelse til Lægemiddelskadeankenævnet (nu Ankenævnet for Patientforsikringen), som tiltrådte Patientforsikringens afslag på genoptagelse.

Ved sagens behandling i byretten var spørgsmålet om afvisning af søgsmålet udskilt til særskilt behandling, idet Patienterstatningen gjorde gældende, at administrativ rekurs skulle være udnyttet, inden der kunne anlægges sag ved domstolene.

Byretten fandt, at patientens indlæg i sagen måtte forstås således, at der ønskedes en prøvelse af Patientforsikringens oprindelige afslag på erstatning, og at patientens anmodning om genoptagelse af Patientforsikringens afgørelse og klage over det efterfølgende afslag på genoptagelse til Lægemiddelskadeankenævnet ikke kunne anses for en klage over det oprindelige afslag på erstatning. Byretten afviste herefter søgsmålet, idet byretten fandt, at patienten ikke havde fulgt den i lovgivningen krævede fremgangsmåde, idet patienten ikke havde udnyttet den lovbestemte rekursadgang.

Patienten ankede dommen til landsretten, og gjorde i den forbindelse samme anbringender og beviser gældende som for byretten.

Landsretten afviste ankesagen

Landsretten afviste ankesagen i medfør af retsplejelovens § 368 a, stk. 1, med henvisning til, at det, der var anført for landsretten, ikke gjorde det sandsynligt, at landsretten ville komme til et andet resultat end byretten, og at landsretten ikke i øvrigt fandt grunde, der talte for, at sagen skal behandles i to retsinstanser. Procesbevillingsnævnet meddelte patienten tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Aalborgs dom af 24. februar 2015 (BS 24-1970/2014).

Vestre Landsrets dom af 7. maj 2015 (B-0393-15).

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. oktober 2015 (PBN 2015-22-0278).

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i 2016 indtil videre i yderligere 3 tilfælde har meddelt kæretiladelse efter retsplejelovens § 391, stk. 4.

***Kræver kære af en byrets afgørelse om henvisning af en sag til en anden byret
Procesbevillingsnævnets tilladelse og efter hvilken bestemmelse?***

En fagforening havde som mandatar for to arbejdstagere anlagt to sager mod arbejdstagernes arbejdsgiver ved byretten i én retskreds. Denne byret fandt imidlertid, at byretten i en anden retskreds var rette værneting og henviste sagerne hertil i medfør af retsplejelovens § 248, stk. 2. Fagforeningen som mandatar for de to arbejdstagere kærede henvisningskendelserne til landsretten.

Landsretten afviste kæremålene med henvisning til retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. stk. 3

Efter en gennemgang af forarbejderne til kærebegrænsningsreglerne i retsplejelovens § 253 og § 389 a samt med henvisning til retspraksis fandt landsretten, at afgørelser om henvisning af en sag til rette domstol efter gældende ret måtte anses for at være delafgørelser, jf. retsplejelovens § 253, stk. 3, 2. pkt. Byrettens afgørelser kunne derfor kun kæres med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. stk. 3. Da der ikke forelå kæretilladelser fra Procesbevillingsnævnet, afviste landsretten kæremålene.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Fagforeningen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der stadfæstede kendelsen i henhold til de i landsrettens kendelse anførte grunde.

Retten i Nykøbing Falsters kendelser af 1. september 2014 (BS 1-132/2014 og BS 1-253/2014).

Østre Landsrets kendelse af 12. november 2014 (B-2521-14 og B-2522-14).

Tilladelser til kære til Højesteret af 25. februar 2015 (PBN 2014-22-067 og PBN 2014-22-0672).

Højesterets kendelse af 22. oktober 2015 (sag nr. 43/2015).

Kæresager vedrørende anvendelsesområdet for kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a

Procesbevillingsnævnet meddelte i 2015 i fire tilfælde kæretiladelse til Højesteret i anledning af landsretternes afvisning af kæremål med henvisning til, at Procesbevillingsnævnets tilladelse i medfør af retsplejelovens § 389 a ikke forelå.

Den første sag angik byrettens afgørelse i anledning af en anmodning fra to parter om adgang til at stille supplerende spørgsmål til skønsmændene under en sag om isoleret bevisoptagelse efter retsplejelovens § 343. Byretten tillod dette.

Landsretten afviste kæremålet

En tredje part i sagen kærede byrettens afgørelse til landsretten, der afviste kæremålet med henvisning til, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse, kun kan kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 389 a, stk. 1.

Højesteret ophævede landsrettens kendelse

Højesteret udtalte, at det fremgår af ordlyden af § 389 a, at den angår beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse. Hovedforhandling bruges i retsplejeloven som betegnelse for et stadium under en civil retssag, hvor parterne forelægger sagen, fører bevis og procederer deres synspunkter som grundlag for rettens afgørelse af sagen. Det fremgår endvidere udtrykkeligt af bestemmelsens forarbejder, at de beslutninger, som efter bestemmelsen ikke kan kæres, er beslutninger, der træffes under en sag, og at de kan indbringes for landsretten i forbindelse med den endelige afgørelse af sagen. Herefter er beslutninger, der afsiges af byretten under en isoleret bevisoptagelse efter retsplejelovens § 343 ikke omfattet af kærebegrænsningen i § 389 a. Højesteret ophævede herefter kendelsen og hjemviste sagen til fornyet behandling ved landsretten.

Tilladelse til kære til Højesteret af 15. maj 2015 (PBN 2015-22-0095).

U 2015.3715 H.

Den anden sag vedrørte tre parter kære af byretsdommeres afgørelse om, at den pågældende ikke veg sit sæde på grund af inhabilitet.

Landsretten afviste kæremålet

Landsretten afviste kæremålet med henvisning til, at det følger af retsplejelovens § 389 a og dens forarbejder, at der i medfør af retsplejelovens § 64, 2. pkt., ikke længere er fri adgang til at kære byretsdommerens kendelse om ikke at vige sit sæde, når kendelsen er afsagt under sagens forberedelse, og at afgørelsen derfor kun kan kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

De tre parter kærede med Procesbevillingsnævnets landsrettens kendelse til Højesteret, der bemærkede, at det følger af retsplejelovens § 64, 2. pkt., at kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes, kan kæres, mens en afgørelse om, at en dommer viger sædet på grund af inhabilitet, ikke er genstand for anke eller kære, jf. § 64, 1. pkt. Retsplejelovens § 64 fastsætter således, i hvilke tilfælde der er mulighed for at kære en afgørelse om en dommers habilitet, men tager ikke stilling til, om en sådan kære forudsætter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Højesteret bemærkede endvidere, at som fastslået i Højesterets kendelse af 23. april 2015 (UfR 2015.2540) skal bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a som udgangspunkt afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium, således at den som udgangspunkt afskærer fri kære af kendelser og beslutninger, der træffes under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, også selv om afgørelsen ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan.

Højesteret konstaterede herefter, at afgørelsen, der var genstand for det afviste kæremål, er truffet under forberedelsen af en civil sag og kan således som udgangspunkt ikke kæres frit. Der forelå ikke holdepunkter for at fravige dette udgangspunkt. Højesteret bemærkede herved, at det af forarbejderne til § 389 a fremgår, at kæremål vedrørende kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet er forkastet, ikke kan kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

På denne baggrund, og da der ikke forelå tilladelse til kære fra Procesbevillingsnævnet, tiltrådte Højesteret, at landsretten havde afvist kæremålet.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. september 2015 (PBN 2015-22-0423, PBN 2015-22-0423 og PBN 2015-22-0425).

U 2016. 545 H.

Den tredje sag angik retsafgift. Byretten imødekom ved en kendelse ikke to sagsøgers anmodning om delvis tilbagebetaling af indbetalt retsafgift.

Landsretten afviste kæremålet

Sagsøgerne kærede byrettens afgørelse til landsretten, der henviste til, at det fremgår af retsplejelovens § 389 a, som affattet ved lov nr. 737 af 25. juni 2014, at kendelser og beslutninger, der afsiges af en byret under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse, kun kan kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, og at retsafgiftslovens § 64, stk. 6, hvorefter byrettens kendelser vedrørende retsafgift kan påkæres i den borgerlige retsplejes former, ikke blev ændret ved loven fra 2014, hvorved retsplejelovens § 389 a blev indført, ligesom forarbejderne til ændringsloven ikke indeholder særskilte bemærkninger vedrørende spørgsmålet om kære i medfør af retsafgiftsloven. Herefter henviste landsretten til, at byrettens kendelse var afsagt under sagernes forberedelse, og at Procesbevillingsnævnets tilladelse ikke forelå, hvorefter landsretten afviste kæremålet.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Sagsøgerne kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der med henvisning til Højesterets kendelse af 23. april 2015 (UfR 2015.2540) udtalte, at bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a som udgangspunkt afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium, således at den som udgangspunkt afskærer fri kære af kendelser og beslutninger, der træffes under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, også selv om afgørelsen ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan.

Da den omtvistede afgørelse var truffet under forberedelsen af en civil sag, kunne den som udgangspunkt ikke kæres frit, og der forelå ikke holdepunkter for at fravige dette udgangspunkt. Højesteret bemærkede endvidere, at retsafgiftslovens § 64, stk. 6, ikke blev ændret ved lov nr. 737 af 25. juni 2014, og at ændringslovens forarbejder ikke

indeholdt særskilte bemærkninger vedrørende spørgsmålet om kære i medfør af retsafgiftsloven.

På denne baggrund, og da der ikke forelå tilladelse til kære fra Procesbevillingsnævnet, tiltrådte Højesteret, at landsretten havde afvist kæremålet.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. september 2015 (PBN 2015-22-0276 og PBN 2015-22-0277).

U 2016. 813 H.

I den fjerde sag havde en mor under en sag efter forældreansvarslovens § 39 anmodet byretten om at meddele hende fri proces, hvilket byretten afslog.

Landsretten afviste kæremålet

Moren kærede byrettens kendelse til Vestre Landsret, der afviste kæremålet. I sin begrundelse henviste landsretten til, at byrettens afgørelse var truffet under forberedelsen af sagen, og at afgørelsen derfor efter retsplejelovens § 389 a kun kan kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Moren kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der udtalte, at som fastslået i Højesterets kendelse af 23. april 2015 (UfR 2015.2540) skal bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a som udgangspunkt afgrænses ud fra et tidsmæssigt kriterium, således at den som udgangspunkt afskærer fri kære af kendelser og beslutninger, der træffes under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, også selv om afgørelsen ikke kan siges at vedrøre sagsforberedelsen eller hovedforhandlingen som sådan.

Højesteret bemærkede, at den omtvistede afgørelse er truffet under forberedelsen af en civil sag og således som udgangspunkt ikke kan kæres frit. Der forelå ikke holdepunkter for at fravige dette udgangspunkt. Højesteret bemærkede herved, at det forhold, at afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som første instans, kan kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 327, stk. 5, 3. pkt., ikke kunne føre til et andet resultat.

På denne baggrund tiltrådte Højesteret, at landsretten havde afvist kæren af byrettens afslag på fri proces, da der ikke forelå tilladelse til kære af dette spørgsmål fra Procesbevillings-nævnet.

Tilladelse til kære til Højesteret af 5. november 2015 (PBN 2015-22-0516).

U 2016. 1966 H.

4.3 Straffesager

4.3.1 Anke i straffesager

Uagtsomhed i forbindelse med kørsel efter udsættelse for passiv hashrygning

En bilist blev bragt til standsning af politiet og testet positiv for det bevidsthedspåvirkende stof tetrahydrocannabinol (THC), der er den aktive hovedkomponent i hash. Mængden af THC i bilistens blod oversteg bagatelgrænsen på 0,001 mg/kg. Bilisten, der ikke havde røget hash i nogle år, havde få dage forud for, at han blev bragt til standsning, været på en erotikmesse, hvor han flere gange havde opholdt sig i rygerkabiner for at ryge cigaretter, mens han dog var klar over, at der også blev røget hash i kabinerne.

Byretten dømte bilisten for hashkørsel

Uden at gøre bemærkninger om de subjektive forhold, fandt byretten tiltalte skyldig, idet retten fandt det bevist, at tiltaltes blod under eller efter kørslen havde indeholdt hash.

Landsretten stadfæstede byrettens dom med en ændring vedrørende bødens størrelse

Bilisten ankede dommen til landsretten med påstand om frifindelse, idet han ikke bestred, at han havde ført bil med hash i blodet over bagatelgrænsen, men han fastholdt sin forklaring om, at han alene havde været udsat for passiv rygning, og at det var mange år siden, han selv havde røget hash. Landsretten fandt ligesom byretten tiltalte skyldig med henvisning til, at uanset om tiltalte havde røget hash eller ej, havde han handlet uagtsomt ved med sin viden om sin udsættelse for passiv rygning at have ført bil.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Bilisten ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der lagde til grund, at overskridelse af bagatelgrænsen kan skyldes ophold i rum, hvor andre ryger hash, men at der kræves en massiv udsættelse for andres hashrygning, før grænsen overskrides. I det foreliggende tilfælde fandt Højesteret, at bilisten havde handlet uagtsomt ved med viden om sin massive udsættelse for andres hashrygning at have ført bil som sket. Han var derfor skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1.

Tilladelse til kære til Højesteret af 17. august 2015 (PBN 2015-25-0115).

U 2016.2153 H.

Fradømmelse af dansk statsborgerskab i en terrorsag

En tiltalt blev i byretten og landsretten idømt 4 års fængsel for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 114 e ved at have distribueret eller forsøgt at distribuere materiale, som var med til at fremme eller kunne have fremmet virksomheden for terrorgrupper, blandt andet på Facebook.

Anklagemyndigheden havde under sagen nedlagt påstand om, at tiltalte, der udover dansk tillige havde marokkansk statsborgerskab, skulle frakendes sin danske indfødsret i medfør af indfødsretslovens § 8 B samt udvises med indrejseforbud gældende for bestandig i medfør af udlændingelovens § 22, nr. 6.

Byretten fradømte ikke statsborgerskabet

I byretten blev der afgivet 7 stemmer for ikke at tage anklagemyndighedens påstand til følge, mens 5 voterende ville fradømme tiltalte indfødsretten. Tiltalte frifandtes som følge heraf for anklagemyndighedens påstand.

Landsretten fradømte tiltalte statsborgerskabet

Anklagemyndigheden ankede byrettens dom til landsretten med påstand blandt andet om, at tiltalte blev frakendt sit danske statsborgerskab samt udvist.

Et flertal på 17 ud af 18 voterende i landsretten stemte for at frakende tiltalte sit danske statsborgerskab og for at udvise tiltalte med indrejseforbud gældende for bestandig.

Flertallet henviste blandt andet til grovheden af den begåede kriminalitet sammenholdt med, at tiltalte i 2007 var dømt for helt tilsvarende kriminalitet, at tiltalte fortsat havde tilknytning til Marokko, blandt andet idet han havde søskende i landet, og at tiltalte, uanset at han havde opholdt sig i Danmark siden 1984, var ringe integreret i det danske samfund, idet han på intet tidspunkt havde opnået en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, og idet hans dansk kundskaber var begrænsede.

Vedrørende spørgsmålet om udvisning henviste flertallet blandt andet til, at udvisning, efter den afvejning, flertallet havde foretaget i relation til spørgsmålet om frakendelse af tiltaltes danske indfødsret af på den ene side arten og grovheden af den begåede kriminalitet og på den anden side tiltaltes tilknytning til henholdsvis Danmark og Marokko, ikke kunne anses for stridende imod artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Højesteret stadfæstede frakendelsen

Den tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Højesteret. Tilladelsen var begrænset til at vedrøre spørgsmålene om frakendelse af dansk indfødsret og om udvisning.

Højesteret konstaterede, at det følger af forarbejderne til indfødsretslovens § 8 B, at der ved vurderingen af, om statsborgerskab skal frakendes skal ske en afvejning af på den ene side forholdets grovhed og på den anden side en frakendelses betydning for den pågældende.

Det fremgik af sagen bl.a., at tiltalte var født og opvokset i Marokko, hvor han havde haft hele sin opvækst og skolegang. Han var kommet til Danmark som 24-årig, og havde boet her i 32 år. Han talte marokkansk-arabisk og noget dansk. Han havde ikke opnået fast tilknytning til det danske arbejdsmarked og havde siden 1994 været på kontanthjælp. Han havde fire voksne børn og fire børnebørn. Han blev i 2013 muslimsk gift med en dansk statsborger med marokkansk baggrund, og hun havde i oktober 2015 født en datter, som han havde oplyst, at han var far til.

Efter en afvejning af på den ene side forholdets grovhed og på den anden side en frakendelses betydning for tiltalte på grundlag af en vurdering af hans forhold, herunder hans tilknytning til Danmark og det andet land, hvor han var statsborger, hans aktuelle

familiemæssige forhold og hans sprogkunderskaber, tiltrådte Højesteret, at han burde fratages sit danske statsborgerskab.

Højesteret fandt også, at betingelserne i udlændingeloven for at udvise tiltalte var opfyldt, idet en udvisning ikke vil være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om ret til familieliv.

Retten på Frederiksbergs dom af 4. december 2014 (SS -7156/2014).

Østre Landsrets dom af 1. juli 2015 (S-3475-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 24. september 2015 (PBN 2015-25-0191).

Højesterets dom af 8. juni 2016 (sag nr. 211/2015).

3 sager om udvisning af kriminelle udlændinge, der havde boet i Danmark i en årrække

Den første sag drejede sig om en 19-årig irakisk statsborger, der havde boet i Danmark i 12 år. Han blev i byretten og landsretten fundet skyldig i trusler mod personale i den døgninstitution, hvor han tidligere havde været anbragt, og et tilfælde af vold efter straffelovens § 244, jf. til dels straffelovens § 21, ved at have skubbet en pædagogmedhjælper på samme institution ind i en dør og forsøgt at slå ham med en knytnæve. Straffen for tiltalte, som tidligere var straffet flere gange, blev i begge instanser fastsat som en fællesstraf af 1 års fængsel, som omfattede den betingede straf på 10 måneders fængsel i en tidligere dom.

Byretten og landsretten udviste tiltalte

Byretten bestemte endvidere, at tiltalte skulle udvises med indrejseforbud i 6 år. Byretten lagde herved blandt andet vægt på, at han havde boet i Irak de første 7 år af sit liv, at hans mor og søster nu var bosiddende i Irak, og at han hverken havde familie eller nærmere tilknytning til personer i Danmark. Byretten fandt således ikke, at udvisning af tiltalte var uproportionalt med kriminalitetens grovhed eller straffens længde.

Landsretten tiltrådte af de grunde, der var anført af byretten, at den tiltalte skulle udvises. Landsretten fremhævede blandt andet tiltaltes tidligere personfarlige kriminalitet, herunder at han fortsatte med at begå kriminalitet efter sit fyldte 18. år, at han havde begået kriminalitet i prøvetiden for flere betingede domme, og at der var grund til at formode, at

han også fremover ville begå kriminalitet i Danmark, hvis han ikke blev udvist. Landsretten fandt således efter en samlet helhedsvurdering, at udvisning af tiltalte måtte anses for en proportional foranstaltning med henblik på at forebygge kriminalitet og sikre den offentlige orden. Landsretten stadfæstede derfor byrettens dom.

Højesteret gjorde udvisningen betinget

Den tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret, der ændrede landsrettens dom og gjorde udvisningen af den nu 20-årige iraker betinget. Højesteret lagde vægt på, at han havde begået hovedparten af de strafbare forhold, som den betingede dom på 10 måneders fængsel angik, herunder et røveri, mens han var mindreårig, og dette skulle der tages særligt hensyn til, selv om han i mellemtiden var blevet voksen.

Højesteret bemærkede, at han efter at have fået ophold i Danmark kun en enkelt gang havde været i Irak. Hans mor og søster boede i Irak, ligesom han havde fjernere slægtninge i landet. Han havde dog for tiden ingen kontakt til nogen af disse. Det måtte lægges til grund, at han talte noget arabisk, men ikke kunne skrive sproget. Han havde således tilknytning til Irak ud over statsborgerskabet. Bortset fra et år i Irak havde han haft hele sin skolegang her i landet. Han talte og skrev dansk og var begyndt på en uddannelse her i landet, hvor han havde boet i langt over halvdelen af sit liv. Han måtte således anses for at have en stærk tilknytning til Danmark. Dette gjaldt, selv om han ikke længere havde nær familie her i landet, fordi hans far var flyttet til Sverige.

Efter en samlet bedømmelse af alle forhold fandt Højesteret, at udvisning af tiltalte ville udgøre et uproportionalt indgreb i hans ret til privatliv og således være i strid med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Retten i Hillerøds dom af 4. maj 2015 (8 -55/2015).

Østre Landsrets dom af 16. september 2015 (S-1388-15).

Tilladelse til anke til Højesteret af 2. december 2015 (PBN 2015-25-0262).

Højesterets dom af 10. maj 2016 (sag nr. 257/2015)

Den anden sag drejede sig om en 25-årig afghansk statsborger, der havde boet i Danmark i 9 år, og som i byretten og landsretten blev fundet skyldig i et indbrudstyveri og

et forhold vedrørende vold efter straffelovens § 244 begået af flere i forening, men hvor den 25-årige ikke havde taget aktivt del i voldsudøvelsen.

Byretten og landsretten udviste tiltalte

Byretten bestemte endvidere, at tiltalte skulle udvises med indrejseforbud i 6 år. Byretten lagde herved vægt på, at hans tilknytning til det danske samfund måtte ses i lyset af, at han hverken var i uddannelse, havde et arbejde eller en fast bolig i Danmark, at han ikke var gift eller samlevende eller havde børn, og at han kun sjældent var i kontakt med sin far, stedmor og to halvsøstre, der boede i Danmark. Byretten fandt således ikke, at udvisning ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Landsretten stadfæstede byrettens dom og tiltrådte af de grunde, der var anført af byretten, at den tiltalte skulle udvises.

Højesteret tiltrådte, at tiltalte skulle udvises

Den tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Højesteret, der bemærkede, at tiltalte var kommet til Danmark som 15-årig fra Afghanistan. Han var nu 25 år og var blevet idømt en fængselsstraf på 3 måneder for bl.a. et relativt alvorligt voldsforhold. Han var tidligere straffet med 30 dages fængsel for bl.a. hærværk og besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder.

I den forbindelse var der ved straffastsættelsen blevet lagt vægt på, at han havde tilknytning til bandemiljøet. Hans personlige forhold måtte fortsat anses for at være ustabile, og Højesteret udtalte, at der på denne baggrund var en ikke ubetydelig risiko for, at han også fremover ville begå kriminalitet i Danmark, hvis han ikke udvistes. Han havde sin far og to halvsøstre her i landet, og han havde oplyst, at han siden 2015 havde en fast kæreste, men de boede ikke sammen. Han havde ikke formået at følge en uddannelse eller at passe et arbejde, ligesom han var uden fast bopæl.

Der var dog ikke tvivl om, at han havde en sådan tilknytning til Danmark, at udvisning med indrejseforbud i 6 år ville indebære en væsentlig belastning for ham. Han var afghansk statsborger og født og opvokset i Afghanistan, hvor han havde boet de første ca. 15 år af sit liv. Han talte og forstod også sproget i dette land. Han havde således en væsentlig social og kulturel tilknytning til Afghanistan. Hans søster, som han havde kontakt til, boede i Afghanistan, og han havde således også en familiemæssig tilknytning til landet.

Efter en samlet vurdering af alle forhold fandt Højesteret, at udvisning af ham med indrejseforbud i 6 år måtte anses for en proportional foranstaltning med henblik på at forebygge uro eller forbrydelse. Da udvisningen dermed ikke var i strid med Danmarks internationale forpligtelser, tiltrådte Højesteret, at betingelserne for udvisning var opfyldt.

Retten i Roskildes dom af 19. november 2014 (2A-1734/2014).

Østre Landsrets dom af 9. oktober 2015 (S-3482-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 2. december 2015 (PBN 2015-25-0286).

Højesterets dom af 10. maj 2016 (sag nr. 259/2015).

Den tredje sag drejede sig om en 46-årig kroatisk statsborger, der havde boet i Danmark i 43 år, som i byretten blev idømt 1 år og 3 måneders fængsel, hvilket landsretten forhøjede til fængsel i 1 år og 6 måneder, for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, ved besiddelse af en pistol og trusler efter straffelovens § 266.

Byretten udviste tiltalte

Byretten bestemte endvidere, at den 46-årige kroatiske statsborger, der var indrejst til Danmark som 3-årig, nu var fraskilt, men havde to umyndige børn, og gentagne gange tidligere var straffet ved et stort antal domme, skulle udvises med indrejseforbud i 12 år.

Byretten lagde herved blandt andet vægt på grovheden af tiltaltes aktuelle personfarlige kriminalitet samt grovheden og omfanget af tiltaltes tidligere personfarlige kriminalitet sammenholdt med hans manglende integration i det danske samfund, herunder hans manglende tilknytning til arbejdsmarkedet, og at det måtte befrygtes, at han på ny ville begå tilsvarende kriminalitet.

Landsretten frifandt for påstanden om udvisning

Med dommerstemmerne tre mod tre bestemte landsretten, at den 46-årige ikke skulle udvises.

Blandt de tre voterende, der ikke fandt grundlag for udvisning, blev der blandt andet lagt vægt på, at han havde forældremyndigheden over to umyndige børn, og at tilknytningen til Kroatien alene bestod i, at to af hans brødre var udvist. Endvidere lagde disse 3 voterende vægt på, at der efter det oplyste ikke fra anklagemyndighedens side i

forbindelse med tidligere straffesager mod ham havde været nedlagt påstand om udvisning.

Højesteret tiltrådte, at den tiltalte var frifundet for udvisning

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Højesteret, der konstaterede, at det blandt andet fremgik af sagen, at tiltalte var indrejst til Danmark som treårig, og at han aldrig havde været i Kroatien og ikke talte kroatisk. Han havde fire børn i Danmark, heraf to mindreårige. Han havde eneforældremyndigheden over de to mindreårige børn, som ikke havde kontakt med deres mor. De var anbragt uden for hjemmet, men de havde regelmæssigt besøgt tiltalte i fængslet. Tiltalte var forud for den aktuelle sag straffet ved i alt 27 domme, siden han fyldte 18 år.

Højesteret bemærkede, at tiltalte ved 23 af dommene var idømt fængselsstraf på i alt ca. 10 år, der havde ført til afsoning af i alt ca. 7 års fængsel, men der havde ikke tidligere været nedlagt påstand om udvisning eller betinget udvisning over for tiltalte (efter de regler, der var gældende, da han begik nogle forhold, som han blev dømt for i 2011, kunne der ske betinget udvisning i tilfælde, hvor en udlænding i forbindelse med en dom for strafbart forhold måtte antages at være tæt på at blive udvist).

Højesteret fastslog på grundlag af sagens konkrete omstændigheder sammenholdt med EU-retten og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at udvisning – trods alvoren af den 46-åriges aktuelle kriminalitet og trods hans kriminelle løbebane – ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, idet udvisning ville være et uproportionalt indgreb i hans ret til respekt for privatliv og familieliv. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

Retten i Næstveds dom af 6. august 2015 (2933/2015).

Østre Landsrets dom af 6. oktober 2015 (S-2131-15).

Tilladelse til anke til Højesteret af 2. december 2015 (PBN 2015-25-0274).

Højesterets dom af 12. maj 2016 (sag nr. 258/2015).

Anvendelse af ændrede regler om øget anvendelse af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget frihedsstraf i to sager om vold og en sag om brandstiftelse.

Den første sag angik restaurationsvold, hvor tiltalte i såvel byret som landsret blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 244 ved – i nattelivet og efter forudgående uoverensstemmelser – at have tildelt to kvinder i alt tre slag i ansigtet, heraf et med knyttet hånd. Tiltalte var ikke tidligere straffet, og af en personundersøgelse vedrørende tiltalte fremgik, at tiltalte var fundet egnet til betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Byretten idømte før lovændringens ikrafttræden betinget straf

Byrettens dom var afsagt før lovændringen, og retten idømte tiltalte 30 dages fængsel, som blev gjort betinget med en prøvetid på 1 år alene med vilkår om straffri vandel i prøvetiden under henvisning til, at domfældte ikke var tidligere straffet, og at han havde gode personlige forhold.

Landsretten pådømte sagen efter lovændringen men skærpede straffen og gjorde den ubetinget

Landsrettens flertal forhøjede efter forholdenes karakter straffen til 60 dages fængsel og udtalte, at der ikke var grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste, navnlig under hensyn til, at der ad to omgange var udøvet vold mod to personer med tildeling af i alt tre slag i ansigtet, herunder et knytnæveslag med blødning og hævelse af kæbeleddet til følge. Et mindretal stemte af de grunde, der var anført af byretten, for at stadfæste byrettens straffastsættelse.

Højesteret idømte samfundstjeneste

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Højesteret, der fandt straffen på fængsel i 60 dage passende fastsat, og at der var grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, jf. lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven mv. Højesteret lagde vægt på, at tiltalte var ustraffet, at der var tale om simpel restaurationsvold efter en forudgående uoverensstemmelse med den ene af de forurettede, og at volden alene havde medført begrænsede skader. Henset til karakteren

af den udøvede vold og tiltaltes alder (han var 34 år på gerningstidspunktet) var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

Københavns Byrets dom af 2. maj 2014 (SS 3-4393/2014).

Østre Landsrets dom af 10. juni 2015 (S-1428-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 20. august 2015 (PBN 2015-25-0165).

Højesterets dom af 13. april 2016 (sag nr. 183/2015).

Den anden sag vedrørte trafikvold, hvor tiltale i såvel byretten som landsretten fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244, idet tiltalte, da han var ude og cykle med sin søn og dennes kammerat, blev overhalet af en kvinde i en personbil på en måde, som tiltalte oplevede som farlig. Da kvinden kort efter standsede bilen, gik tiltalte hen til bilen, rakte armene ind af sideruden og tog halsgreb på kvinden, der fortsat sad fastspændt og med sig i bilen havde 4 børn.

Byretten idømte før lovændringens ikrafttræden samfundstjeneste

Ved byrettens dom blev tiltalte idømt betinget fængsel i 20 dage med vilkår om samfundstjeneste i 30 timer. Retten lagde ved strafudmålingen vægt på tiltaltes gode personlige forhold, at tiltalte ikke tidligere var straffet, at volden havde haft begrænsede skader til følge samt den lange sagsbehandlingstid, som straffesagen havde haft, og som ikke alene kunne tilskrives tiltaltes forhold.

Landsretten forhøjede før lovændringen straffen og gjorde den ubetinget

Landsretten forhøjede straffen til 60 dages ubetinget fængsel. Ved strafudmålingen lagde alle voterende i landsretten vægt på, at der var tale om trafikvold, voldens karakter og omstændighederne, hvorunder den blev udøvet. Af samme grunde fandt landsretten endvidere ikke, at der var grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Procesbevillingsnævnet meddelte tiltalte tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Nykøbing Falsters dom af 25. august 2014 (1-3604/2013).

Østre Landsrets dom af 25. marts 2015 (S-2441-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. august 2015 (PBN 2015-25-0104).

Den tredje sag angik brandstiftelse, hvor to personer i såvel byret som landsret var fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1, ved efter indbrudstyveri at have sat ild til en beboelseslejlighed.

Byretten idømte før lovændringens ikrafttræden de tiltalte ubetingede fængselsstraffe

De tiltalte blev ved byrettens dom begge idømt ubetinget fængsel i 1 år. Retten lagde ved strafudmålingen blandt andet vægt på sagens alvorlige karakter, der angik brandstiftelse efter indtrængen i en privat bolig, der udbrændte.

Landsretten gjorde efter lovændringens ikrafttrædelse straffene betingede med vilkår om blandt andet samfundstjeneste

Landsretten stadfæstede strafudmålingen for den ene tiltalte og forhøjede strafudmålingen for den anden tiltalte til fængsel i 1 år og 2 måneder. Landsretten gjorde på baggrund af den ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven mv. skete udvidelse af adgangen til anvendelse af samfundstjeneste den første af de tiltaltes straf på 1 års fængsel og 1 år af den anden tiltaltes straf på fængsel i 1 år og 2 måneder betinget med vilkår blandt andet om udførelse af samfundstjeneste i 200 timer inden for en længstetid på 1 år.

Højesteret stadfæstede, at straffene skulle være betingede med vilkår om samfundstjeneste

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der udtalte, at brandstiftelse efter straffelovens § 181, stk. 1, kan omfatte forhold af meget forskellig karakter og grovhed, og at det ikke generelt kan sidestilles med de lovovertrædelser, hvor udgangspunktet efter forarbejderne til lovændringen i 2015 er ubetinget fængsel. Højesteret udtalte videre, at det derfor afhænger af de konkrete omstændigheder, herunder brandstiftelsens grovhed og tiltaltes personlige forhold, om straffen skal være ubetinget, helt eller delvis betinget med vilkår om samfundstjeneste, eller om straffen i særlige tilfælde skal være betinget uden vilkår om samfundstjeneste. De tiltalte var ikke tidligere straffet for lignende kriminalitet i forhold til brandstiftelsen, og begge de tiltalte have gode personlige forhold. Begge de tiltalte havde siden

brandstiftelsen fået fast arbejde, og den ene af de tiltalte var efter de foreliggende oplysninger kommet ud af et mangeårigt misbrug af alkohol og narkotika.

Højesteret fandt efter en samlet vurdering af kriminalitetens grovhed og de tiltaltes personlige forhold, at der var grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste i det omfang, som landsretten havde bestemt, og Højesteret stadfæstede derfor landsrettens dom.

Retten i Holbæks dom af 8. december 2014 (60-1188/2014).

Østre Landsrets dom af 1. september 2015 (S-3619-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 8. december 2015 (PBN 2015-25-0246).

Højesterets dom af 30. maj 2016 (sag nr. 263/2015).

Kan trusler mod en person, der er fremsat over for en tredjemand, være omfattet af straffelovens § 119, stk. 1?

Tiltalte fremsatte under en telefonsamtale med en administrativ medarbejder i en kommune trusler mod en leder i samme kommune. Der blev som følge heraf rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, subsidiært straffelovens § 266.

Byretten og landsretten dømte efter straffelovens § 266

Byretten fandt, at truslerne skulle henføres under straffelovens § 266, idet truslerne ikke var fremsat direkte over for den pågældende leder, hvorfor det var betænkeligt at henføre forholdet under straffelovens § 119, stk. 1.

Landsretten, der stadfæstede byrettens afgørelse, henviste til, at tiltalte, uanset at han måtte have indset det som overvejende sandsynligt, at truslerne ville blive viderebragt til den pågældende leder, ikke havde "overfaldet" lederen, således som begrebet efter forarbejderne til ændringen i 1939 af straffelovens § 119 må forstås.

Højesteret tiltrådte, at forholdet var henført under straffelovens § 266

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Højesteret, der udtalte, at reglen i straffelovens § 119, stk. 1, må forstås på den måde, at den kun omfatter trusler, der er fremsat direkte over for den offentligt ansatte, som truslen

angår. En sådan trussel kan f.eks. fremsættes ved direkte personlig kontakt mellem gerningsmanden og den truede.

En overtrædelse af § 119, stk. 1, kan også begås ved, at truslen fremsættes i en telefonsamtale med den truede eller f.eks. i en mail stilet til denne. Er truslen ikke rettet direkte til den, der trues, er forholdet ikke omfattet af § 119, stk. 1. Højesteret fandt, at truslerne i den foreliggende sag ikke var fremsat direkte over for den truede, sådan som § 119, stk. 1, skal fortolkes. Højesteret tiltrådte derfor, at T var frifundet for overtrædelse af § 119, stk. 1, og at forholdet var henført under § 266.

Tilladelse til anke til Højesteret af 18. juni 2015 (PBN 2015-25-0120).

U 2016.1939 H.

Strafniveauet i sager om bombetrusler

I august 2014 modtog et feriecenter tre bombetrusler hver med en dags mellemrum. Truslerne forårsagede omfattende udrykning af politi og brandvæsen samt evakuering og afspærring af feriecenteret, der medførte udgifter for feriecenteret for samlet ca. 435.000 kr. Tiltalte erkendte sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 135 og § 266.

Byretten udmålte straffen til fængsel i 60 dage betinget med vilkår om samfundstjeneste

Byretten fastsatte under hensyn til, at der var tale om tre bombetrusler fremsat tre på hinanden følgende dage, og til den omfattende beredskabsindsats, som de havde medført, straffen til fængsel i 60 dage, som byretten dog under hensyn til tiltaltes særdeles gode personlige forhold fandt det forsvarligt undtagelsesvist at gøre betinget med vilkår om blandt andet samfundstjeneste.

Landsretten skærpede straffen til tre måneders fængsel delvis betinget med vilkår om samfundstjeneste

Landsretten fastsatte straffen til tre måneders fængsel, og tre dommere fandt under hensyn til tiltaltes gode personlige forhold, at to måneder af straffen skulle gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, mens tre dommere fandt, at der, uanset tiltaltes gode personlige forhold, ikke var grundlag for at fravige udgangspunktet om ubetinget

fængselsstraf. Efter udfaldet af stemmeafgivningen blev straffen fastsat til fængsel i tre måneder, hvoraf to måneder af straffen blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Højesteret skærpede straffen til fængsel i 6 måneder delvis betinget med vilkår om samfundstjeneste

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse dommen til Højesteret, der fastslog, at der ved straffastsættelsen i sager om bombetrusler, der indebærer en overtrædelse af straffelovens § 266 om trusler og § 135 om forårsagelse af ugrundet udrykning af politi mv., kan tages udgangspunkt i en straf på fængsel i 3 måneder, når truslen har været egnet til at skabe utryghed hos et større antal personer, har medført indsats fra politi og redningsmandskab og herudover har skabt forstyrrelse for enkeltpersoner, virksomheder eller institutioner mv.

Sager om bombetrusler kan dog omfatte forhold af meget forskellig karakter og grovhed, og udmålingen af straffen må derfor bero på en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen.

I den konkrete sag havde truslerne medført ugrundet udrykning af politi og redningsmandskab, og der var i alle tre tilfælde blevet iværksat afspærring og bevogtning af feriecentret med et betydeligt ressourceforbrug til følge for politiet og redningsmandskabet. Truslerne var endvidere egnet til at skræmme og forstyrre et stort antal gæster, der de to første dage blev evakueret i henholdsvis ca. 8 timer og ca. 6 timer om aftenen og natten. Herudover skabte truslerne betydelig forstyrrelse for feriecentret og centrrets ansatte og var egnet til at skade feriecentrets erhvervsinteresser.

På den baggrund fastslog Højesteret, at straffen efter en samlet vurdering skulle fastsættes til fængsel i 6 måneder. Højesteret lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at T i hvert fald efter sin første trussel måtte indse de meget betydelige konsekvenser, som hans handlinger medførte, og at han på trods heraf på ny fremsatte tilsvarende trusler de næste to dage.

Højesteret gjorde under hensyn til, at tiltalte på gerningstidspunktet var 18 år og ustraffet, og i lyset af hans gode personlige forhold 4 af de 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Tilladelse til kære til Højesteret af 13. marts 2015 (PBN 2015-25-0024).

U 2015.3681 H.

4.3.2 Kære i straffesager

Anklagemyndighedens kontraanke når tiltalte har anket strafudmålingen.

En tiltalt var i byretten fundet delvist skyldig i narkotikakriminalitet og idømt 14 års fængsel. På sidstedagen for ankefristens udløb ankede tiltalte byrettens dom vedrørende strafudmålingen til landsretten. 8 dage senere kontraankede anklagemyndigheden til domfældelse i overensstemmelse med anklageskriftet samt til skærkelse.

Den tiltalte påstod herefter anklagemyndighedens kontraanke afvist under henvisning til, at tiltaltes anke alene vedrørte strafudmålingen, og at anklagemyndigheden under disse omstændigheder var afskåret fra at iværksætte anke, der også omfattede spørgsmålet om tiltaltes skyld, efter udløbet af 14 dage efter dommens afsigelse.

Landsretten afviste ikke anklagemyndighedens kontraanke

Landsretten bemærkede under henvisning til retsplejelovens § 905, stk. 1, og § 907, stk. 1, at en dom, der er anket af en tiltalt, kan kontraankes af anklagemyndigheden, hvis en sådan anke iværksættes inden 14 dage efter modtagelsen af meddelelse af tiltaltes anke, og at der hverken efter bestemmelseernes ordlyd eller på andet grundlag er holdepunkter for at forstå bestemmelserne således, at anklagemyndighedens mulighed for at kontraanke til skade for tiltalte er begrænset til alene at vedrøre strafudmålingen i tilfælde, hvor den af tiltalte iværksatte anke ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Landsretten tillod i øvrigt i samme forbindelse i medfør af retsplejelovens § 910, stk. 2, at den tiltalte kunne udvide sin anke til også at omfatte beviserne for hans skyld i de forhold, hvori han ved byrettens dom var fundet skyldig.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der udtalte, at der efter ordlyden af bestemmelsen i retsplejelovens § 905, stk. 1, og bestemmelsens forarbejder ikke er grundlag for at begrænse anklagemyndighedens mulighed for at kontraanke til skade for tiltalte til alene at vedrøre strafudmålingen i tilfælde, hvor tiltaltes anke ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Højesteret stadfæstede derfor landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 29. januar 2015 (PBN 2014-25-0309).

U 2015.3681 H.

Under hvilke betingelser kan svenske statsborgere med tilknytning til Sverige varetægtsfængsles efter udlændingelovens § 35?

To svenske statsborgere blev anholdt i Københavns Lufthavn og sigtet for at have indført 92 kg khat i deres kufferter. De nægtede sig skyldige og blev fremstillet i grundlovsforhør. Den ene forklarede om sine personlige forhold, at han havde været svensk statsborger siden 1987 og havde hustru og børn i Sverige, hvor han ejede en café. Den anden forklarede om sine personlige forhold, at han var svensk statsborger og taxachauffør og havde boet i Sverige i 28 år, hvor han også havde nogle søskende.

Byretten varetægtsfængslede to svenske statsborgere

Byretten varetægtsfængslede de to svenske statsborgere i 12 dage efter udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, efter hvilken bestemmelse det bl.a. er en betingelse, at der er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig for at sikre udlændingens tilstedeværelse under sagen og under eventuel appel, indtil en eventuel bestemmelse om udvisning kan fuldbyrdes, idet byretten fandt, at betingelserne for varetægtsfængsling var opfyldt. Byretten lagde herved vægt på, at de svenske statsborgere ikke havde fast bopæl i Danmark, og at der var begrundet mistanke om, at de havde begået en lovovertrædelse, der kunne medføre udvisning.

Landsretten stadfæstede byrettens kendelse

Landsretten – der tilføjede, at opholdsdirektivet ikke kunne antages at være til hinder for udvisning – tiltrådte af de af byretten anførte grunde, at betingelserne for varetægtsfængsling af de svenske statsborgere efter udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, var opfyldt.

De to svenske statsborgere blev efterfølgende idømt 30 dages fængsel og udvist med indrejseforbud i 6 år.

Højesteret bestemte, at påstanden om varetægtsfængsling ikke burde være taget til følge

De to svenske statsborgere kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der bemærkede, at de to svenske statsborgere begge havde fast bopæl på en oplyst adresse i Stockholm, ligesom det var ubestridt, at de havde gode og stabile personlige forhold. Den ene svenske statsborger havde boet i Sverige i 28 år, han havde søskende i Sverige, og han havde arbejde som taxichauffør. Den anden svenske statsborger havde boet i Sverige siden 1987, han havde kone og børn i Sverige, og han ejede en café i Stockholm.

Efter en samlet vurdering af de to svenske statsborgeres personlige forhold og den straf, der kunne forventes, kom Højesteret frem til, at der ikke var bestemte grunde til at anse varetægtsfængslingen for nødvendig for at sikre deres tilstedeværelse under straffesagen, og indtil en eventuel udvisning kunne fuldbyrdes.

Højesteret bestemte herefter, at påstanden om varetægtsfængsling af dem ikke burde være taget til følge. Højesteret bemærkede i den forbindelse, at der i tilfælde af udeblivelse ville kunne ske udlevering efter reglerne i den nordiske arrestordre. Højesteret bemærkede i øvrigt, at hverken byrettens eller landsrettens begrundelser opfyldt kravet i retsplejelovens § 764, stk. 4, 2. pkt., da kendelserne manglede en angivelse af de bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig.

Tilladelse til kære til Højesteret af 16. marts 2015 (PBN 2015-26-0005).

U 2015.3263 H.

Er man inhabil som domsmand i en straffesag, hvis man er "ven" med forurettede på Facebook?

Tiltalte var i byretten blevet idømt 3 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved blandt andet at have skubbet til en politiker under en demonstration på Christiansborg Slotsplads. Tiltalte ankede dommen til landsretten med påstand om frifindelse. Under forberedelsen af ankesagen blev tiltalte bekendt med, at en af de domsmænd, som havde medvirket under byrettens behandling af sagen, var "ven" med den pågældende politiker på Facebook, ligesom domsmanden flere gange havde kommenteret den pågældende politikers udtalelser af politisk karakter på Facebook. Tiltalte gjorde som følge heraf gældende, at der forelå inhabilitet, og at byrettens dom derfor skulle ophæves, og sagen hjemvises til fornyet behandling.

Landsretten statuerede ikke inhabilitet hos domsmanden

Under landsrettens behandling af spørgsmålet om inhabilitet oplyste domsmanden blandt andet, at han aldrig havde talt med eller i øvrigt hilst på den pågældende politiker, og at han interagerede med den pågældende politiker på Facebook, som han gør med andre Facebook-"venner", ligesom han var medlem af et andet parti end den pågældende politiker, hvorfor han ikke sympatiserede særligt med det parti, som den pågældende politiker repræsenterede. Landsretten fandt under henvisning til de oplysninger, der var fremkommet om relationen mellem den pågældende politiker og domsmanden, at domsmanden ikke var inhabil.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse

Den tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der fastslog, at domsmanden ved to lejligheder havde skrevet positive kommentarer til den forurettede politikers opslag på Facebook samt ved en enkelt lejlighed – også på Facebook – udtrykt støtte til denne i en kampagne, der forholdt sig kritisk til politikerens politiske holdninger. Domsmanden og politikerens kendte ikke hinanden personligt og havde aldrig mødtes eller talt med hinanden, og domsmandens kommentarer omhandlede ikke straffesagen.

Højesteret udtalte herefter, at den omstændighed, at domsmanden på Facebook var registreret som "ven" med politikerens, og den interaktion, der havde været på Facebook

mellem dem, ikke medførte, at domsmanden havde været inhabil, da han deltog som domsmand i straffesagen. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 5. maj 2015 (PBN 2015-25-0063).

U 2016.149 H.

Afvisning af anklagemyndighedens for sent iværksatte anke

En række tidligere direktører og bestyrelsesmedlemmer i en bank var tiltalt for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om blandt andet kursmanipulation under særligt skærpende omstændigheder, men byretten frifandt de tiltalte ved dom af 1. juli 2015.

På ankefristens sidste dag ankede anklagemyndigheden byrettens dom til landsretten. Ankemeddelelsen blev modtaget rettidigt den 15. juli 2015 i landsretten. Genpart af ankemeddelelsen blev ligeledes den 15. juli 2015 sendt pr. mail til de relevante forsvarere og med anbefalet brev til de tiltalte. De almindelige breve med genparter af ankemeddelelsen og følgebrevet til de tiltalte, forsvarerne og byretten blev imidlertid ikke sendt den 15. juli 2015.

Dette skyldtes ifølge anklagemyndigheden en fejl begået af den medarbejder fra postvæsenet, der skulle afhente post hos anklagemyndigheden. Den 16. juli 2015 blev brevene afsendt, og samme dag blev kopi af brevene ved politiets foranstaltning bragt ud til de tiltaltes private postkasser.

Landsretten afviste anklagemyndighedens anke

Landsretten afviste efter retsplejelovens § 910, stk. 1, anken under henvisning til, at de almindelige breve til de tiltalte, byretten og forsvarerne med genparter af ankemeddelelsen ikke var blevet sendt rettidigt, jf. retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. pkt., hvorefter genparter skal sendes så vidt muligt samtidig til tiltalte med almindeligt og anbefalet brev og med almindeligt brev til byretten og tiltaltes forsvarer. Landsretten fandt, at der ikke forelå sådanne omstændigheder, der kunne begrunde en admittering af anklagemyndighedens anke efter retsplejelovens § 910, stk. 2.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Anklagemyndigheden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der fastslog, at det efter § 907, stk. 1, 1. pkt., er en betingelse for ankens rettidighed, når anklagemyndigheden vil anke til skade for tiltalte, at ankemeddelelse er landsretten i hænde inden udløbet af ankefristen. Det er tilstrækkeligt, at ankemeddelelsen sendes pr. mail. Efter § 907, stk. 1, 2. pkt., er det yderligere en betingelse for ankens rettidighed, at genpart af ankemeddelelsen senest på ankefristens sidste dag sendes til tiltalte med anbefalet og med almindeligt brev, og med almindeligt brev til byretten og tiltaltes forsvarer.

Da anklagemyndigheden på dagen for ankefristens udløb havde sendt ankemeddelelsen til landsretten pr. mail var betingelsen i § 907, stk. 1, 1. pkt., derfor opfyldt. Anklagemyndigheden sendte samme dag genparter af ankemeddelelsen til de tiltalte med anbefalet brev, men ved en fejl ikke tillige med almindeligt brev, og anklagemyndighedens anke var derfor ikke rettidig, jf. retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. pkt.

Endelig fastslog Højesteret, at der ikke var grundlag for at se bort fra fristoverskridelsen, jf. retsplejelovens § 910, stk. 2.

Højesteret stadfæstede derfor landsrettens kendelse.

Vestre Landsrets kendelse af 9. oktober 2015 (S-1425-15).

Tilladelse til kære til Højesteret af 30. november 2015 (PBN 2015-25-0283).

Højesterets kendelse af 20. april 2016 (sag nr. 260/2015).

Kan anklagemyndigheden pålægges at udlevere akterne i en straffesag til forsvareren i papirudgave?

En tiltalt var sammen med tre øvrige personer blandt andet tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt. I forbindelse hermed anmodede tiltaltes forsvarer om at få udleveret sagens akter – 7 ringbind – i papirudgave, hvilket anklagemyndigheden afviste under henvisning til, at akterne allerede var udleveret til forsvareren elektronisk.

Spørgsmålet om, hvorvidt forsvareren i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 2. pkt., var berettiget til at få udleveret akterne i papirudgave, uanset at hun havde modtaget akterne elektronisk, blev herefter indbragt for retten.

Byretten og landsretten afviste at pålægge anklagemyndigheden at udlevere sagens akter til forsvaret i papirudgave

Byretten udtalte, at der ikke var grundlag for at antage, at bestemmelsen i retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 2. pkt., om forsvarerens adgang til at modtage kopi af politiets materiale udelukker, at kravet kan opfyldes ved udlevering af materialet i elektronisk form, og at det herefter beror på en konkret vurdering og afvejning i den enkelte sag, om materialet helt eller delvist bør udleveres i papirudgave til en forsvarer, som måtte ønske det.

Idet forsvareren ikke havde oplyst, at materialet var utilgængeligt for hende, men i stedet havde påberåbt sig praktiske forhold i forbindelse med gennemgangen med tiltalte under arrestbesøg som begrundelse for ønsket om at modtage akterne i papirudgave, fandt byretten, at der ikke var grund til at antage, at de mulige ulemper for forsvareren og tiltalte havde et sådant omfang, at anklagemyndigheden med rimelighed burde pålægges byrden ved tillige at udlevere akterne i papirudgave.

Landsretten tiltrådte, at anklagemyndigheden ikke kunne pålægges at udlevere sagens akter i papirudgave. Landsretten henviste til, at det ikke af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 2. pkt., eller af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, hvad der nærmere skal forstås ved "kopi af materialet", og at det af politiet tilvejebragte materiale allerede var gjort tilgængeligt for forsvareren i elektronisk form.

Højesteret fastslog, at anklagemyndigheden efter anmodning fra forsvaret skal udlevere sagens akter i papirudgave

Tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der udtalte, at forsvareren i en straffesag som udgangspunkt har krav på en papirkopi af sagens bilag, selv om der stilles en elektronisk kopi af bilagene til forsvarerens rådighed. Der var i sagen ikke oplyst omstændigheder, som gav grundlag for at fastslå, at det havde været forbundet med en sådan ulempe at kopiere bilagene, at dette udgangspunkt kunne fraviges.

Højesteret fastslog herefter, at anklagemyndigheden skulle have efterkommet forsvarerens anmodning om at modtage kopi af sagens akter i papirformat.

Retten i Odenses kendelse af 19. august 2015 (5-6672/2015).

Østre Landsrets kendelse af 23. september 2015 (S-2174-15).

Tilladelse til kære til Højesteret af 2. december 2015 (PBN 2015-25-0264).

Højesterets kendelse af 5. april 2016 (sag nr. 252/2015).

5 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2015 I AFDELINGEN FOR FRI PROCES

5.1 Generelt

Etableringen af nævnets afdeling for fri proces trådte som nævnt i kraft med virkning fra 1. januar 2007.

Nævnet har i 2015 afholdt 41 møder i afdelingen for fri proces.

Den 1. januar 2015 var 162 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2015 modtaget 992 sager om fri proces.

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal sager	1.023	1.084	1.124	1.268	1.147	1.170	1.081	1.126	992

Her er de modtagne sager fra 2007 til 2015 illustreret i et søjlediagram:

Der er i 2015 blevet afsluttet 1.001 sager, hvoraf 12 sager udgør en korrektion, jf. nærmere fodnoten i tabellen i afsnit 2.4.1. Af de resterende 989 sager er 109 sager blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Der var herefter den 31. december 2015 153 uafsluttede sager.

5.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2015

Nævnet har i 2015 afgjort 880 sager, der fordeler sig således:

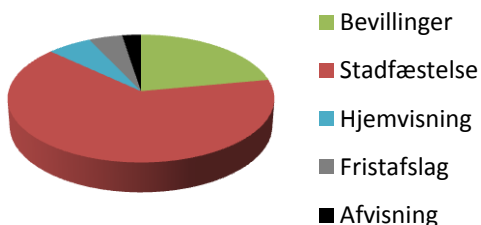
	Bevillinger ¹	Stadfæstelse ²	Hjemvisning ¹	Fristafslag	Afvisning ³	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	156	458	43	32	18	707
Fri proces til appelsager	40	112	7	4	8	171
Aktindsigtsklager	0	2	0	0	0	2

¹ I tallene for bevillinger og hjemvisning indgår også delvise bevillinger eller delvise hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit.

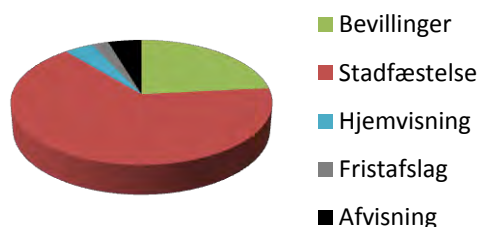
² I tallene indgår også sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afslag på genoptagelse af en ansøgning om fri proces. I 2015 har nævnet stadfæstet 5 klager over Civilstyrelsen afslag på genoptagelse af en ansøgning om fri proces til en sag i 1. instans.

³ Gruppen dækker bl.a. over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, eller hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger. Gruppen omfatter endvidere sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afgørelse om afvisning.

1. instans sager

Fri proces til appelsager

5.1.2 Sagsbehandlingstiden

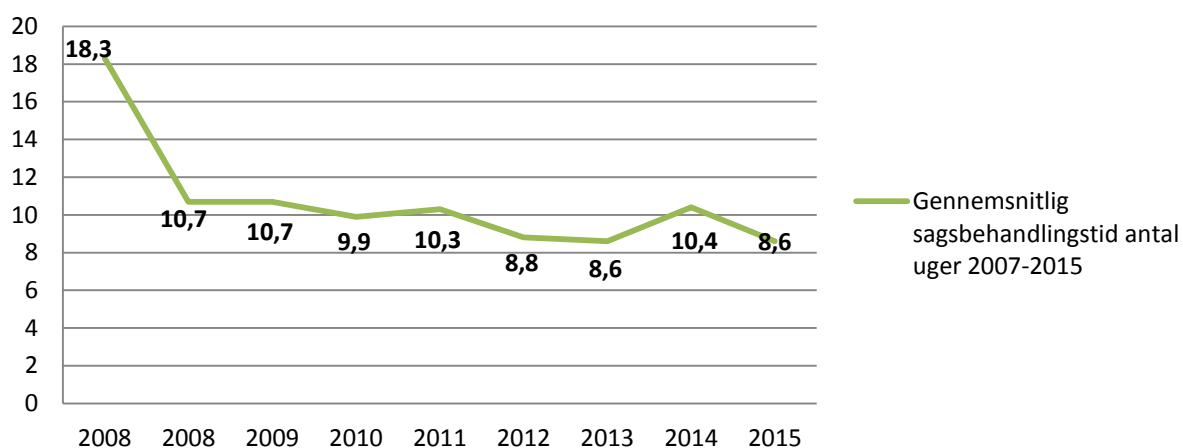
Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces. Før 2011 blev den gennemsnitlige sagsbehandlingstid beregnet ud fra antal afsluttede sager i oktober kvartal. Fra 2011 er sagsbehandlingstiden beregnet ud fra antal afsluttede sager over hele året.

En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2015 (989 sager) i afdelingen for fri proces har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	22 %
Under 6 uger	36 %
Under 8 uger	53 %
Under 10 uger	65 %
Under 12 uger	74 %
Under 14 uger	82 %
Under 16 uger	89 %
Alle	100 %
Antal sager i alt	989

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne samt eventuel kontradiktion.

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid antal uger 2007-2015

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces er i 2015 på 8,6 uger. Der er således tale om et fald på 1,8 uge i forhold til 2014, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 10,4 uger. Det er nævnets målsætning at have en gennemsnitlig sagsbehandlingstid i sager om klage over Civilstyrelsens afgørelser om fri proces på 8 uger, og nævnet vil derfor i 2016 have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid yderligere.

Tallene viser desuden, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces i perioden siden etableringen af afdelingen i 2007 er faldet væsentligt.

5.1.3 Anmodning om genoptagelse

Det bemærkes, at nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt indtil 1. januar 2012 blev journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Der henstod pr. 1. januar 2015 9 ubehandlede anmodninger om genoptagelse i afdelingen for fri proces. Dette tal blev ikke oplyst i Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2014.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har udover det ovenfor nævnte antal modtagne sager i 2015 på 992 modtaget 152 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for fri proces. Nævnet har i 2015 afgjort 151 anmodninger om genoptagelse. Sagerne blev afgjort med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 4,6 uger. Dette er et fald i sagsbehandlingstiden på 1,3 uger sammenlignet med 2014.

Der henstod herefter 10 uafsluttede anmodninger om genoptagelse i afdelingen for fri proces pr. 31. december 2015.

Nævnets afdeling for fri proces har bemyndiget formanden til at meddele afslag på genoptagelse, når der ikke er grundlag for at genoptage behandlingen af en sag, fordi der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger. Formanden har endvidere bemyndigelse til at træffe afgørelse om genoptagelse og meddele yderligere fri proces i genoptagelsessager om påstandsudvidelse vedrørende de samme påstande, som det samlede nævn tidligere har meddelt fri proces til. Endelig er der bemyndigelse til, at formanden træffer afgørelse om genoptagelse og meddeler fri proces til en betalingspåstand i sager, hvor det samlede nævn tidligere har meddelt bevilling til en anerkendelsespåstand.

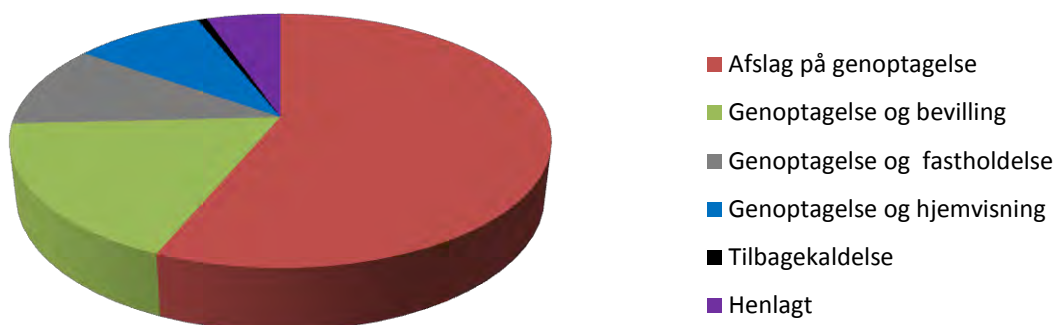
Af de 151 afsluttede sager om genoptagelse blev 85 behandlet af formanden alene i henhold til ovennævnte bemyndigelser. I 10 sager besluttede formanden at genoptage sagen og meddele yderligere fri proces. I 1 sag besluttede formanden at genoptage sagen og hjemvise denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 74 sager besluttede formanden at meddele afslag på genoptagelse.

I 57 sager blev anmodningen om genoptagelse behandlet på et nævnsmøde af det samlede nævn. I 17 sager genoptog nævnet behandlingen af sagen og meddelte fri proces. I 13 sager genoptog nævnet sagen og hjemviste denne til fornyet behandling i

Civilstyrelsen. I 16 sager genoptog nævnet sagen, men fastholdt det tidligere meddelte afslag på fri proces, og i 11 sager meddelte nævnet afslag på genoptagelse, fordi der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

Endelig blev 1 sag tilbagekaldt, og 8 sager blev henlagt.

Genoptagelsessager

5.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har i 2015 desuden modtaget 46 anmodninger om aktindsigt, som alle er afgjort i 2015. Sagerne blev afsluttet med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,1 uger. Dette er et fald i sagsbehandlingstiden på 0,3 uger sammenlignet med 2014.

5.2 Fri proces til sager i 1. instans

5.2.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 102 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 24 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede 21 sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt. I 17 af de 21 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. 3 af sagerne hjemviste nævnet til fornyet behandling i Civilstyrelsen. 1 af de 3 sager blev hjemvist under henvisning til, at nævnet fandt, at det var åbenbart, at sagens omkostninger ville overstige retshjælpsforsikringens maksimum, jf. retsplejelovens § 329. De 2 øvrige sager blev hjemvist under henvisning til, at nævnet fandt, at der tillige var ansøgt om fri proces efter retsplejelovens § 329, og at Civilstyrelsen ikke havde taget stilling til denne del af ansøgningen.

78 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces.

Nævnet stadfæstede 60 afslag på fri proces under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt. I 38 af de 60 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. 18 af sagerne hjemvist nævnet til fornyet behandling i Civilstyrelsen. Hjemvisninger var i langt de fleste tilfælde begrundet med, at nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt. Der var i hovedparten af disse sager fremsendt yderligere økonomiske oplysninger til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med klagen over Civilstyrelsens afgørelse.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 2007-2014.

5.2.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede 478 sager efter retsplejelovens § 328 i 2015.

Nævnet meddelte bevilling i 132 sager, heraf 71 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod.

Nævnet stadfæstede 330 afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328, heraf 125 sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 19 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 4 af de 19 sager blev der endvidere meddelt afslag i henhold til retsplejelovens § 329. I 4 sager stadfæstede nævnet afslag i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. I 3 af de 4 sager blev der endvidere meddelt afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

16 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling. Af de 16 sager blev 1 sag hjemvist under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 3 sager blev hjemvist, idet nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. 3 injuriersager blev hjemvist til fornyet behandling i Civilstyrelsen under henvisning til, at de i sagerne fremsatte udtalelser var af en sådan grovhed og udbredt på en sådan måde, at der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. 9 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen til behandling efter retsplejelovens § 328 under henvisning til andre årsager, herunder 4 sager som følge af, at nævnet vurderede, at ansøgning om fri proces ikke var indgivet for sent i forhold til hovedforhandlingen i sagen, og 2 sager som følge af, at nævnet fandt, at der tillige var ansøgt om fri proces efter retsplejelovens § 329, og Civilstyrelsen ikke havde taget stilling til denne del af ansøgningen.

Af de i alt 330 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 37 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	13	22	0
Erhvervsforhold	2	19	3
Erstatning, personskade	59	106	1
Erstatning, rådgiveransvar	1	10	0
Erstatning, andet	3	23	0
Familie- og arveret	13	29	0
Fast ejendom	2	9	2
Formueret	9	20	1
Forældremyndighed og bopæl	10	10	3
Injurier	2	7	3
Lejeret	11	21	1
Skatteret	0	5	0
Sociale ydelser	4	29	1
Strafbare forhold	0	9	1
Udlændingeret	1	7	0
Andet	2	4	0
I alt	132	330	16

5.2.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 64 sager alene om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 20 sager blev der meddelt bevilling. I 39 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. 5 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Erstatning, personskade	10	9	2
Erstatning, rådgiveransvar	0	1	0
Erstatning, andet	3	6	1
Familie- og arveret	1	2	0
Fast ejendom	2	2	0
Formueret	2	5	0
Forældremyndighed og bopæl	0	1	0
Lejeret	0	3	0
Skatteret	1	0	0
Sociale ydelser	0	1	0
Strafbare forhold	0	1	0
Udlændingeret	0	2	0
Økonomiske betingelser	0	1	0
Andet	1	5	2
I alt	20	39	5

5.2.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 13 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt. I 4 af sagerne meddelte nævnet bevilling. I 8 sager stadfæstede nævnet afslag på godtgørelse efter retsplejelovens § 336. 1 sag blev hjemvist til Civilstyrelsen.

5.3 Fri proces til appelsager

5.3.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 14 sager efter retsplejelovens § 325.

Sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces samt betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne forbundet med sagen.

Nævnet stadfæstede 4 afgørelser under henvisning til, at ansøgeren havde en retshjælpsforsikring. I alle 4 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet stadfæstede 8 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser for fri proces ikke var opfyldt. I 3 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen til fornyet behandling, idet nævnet i den ene sag fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt, og i den anden sag fandt, at der tillige var ansøgt om fri proces efter retsplejelovens § 329, og Civilstyrelsen ikke havde taget stilling til, om der kunne meddeles fri proces efter denne bestemmelse.

5.3.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede i 2015 131 sager efter retsplejelovens § 328. Nævnet meddelte bevilling i 35 sager.

Nævnet stadfæstede i 93 sager Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328. I 7 af de 93 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 3 af disse sager blev der endvidere meddelt afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Af de i alt 93 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 10 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

3 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Erhvervsforhold	0	7	1
Erstatning, personskade	5	17	0
Erstatning, andet	0	2	1
Familie- og arveret	4	7	1
Fast ejendom	1	1	0
Formueret	1	4	0
Forældremyndighed og bopæl	23	48	0
Lejeret	1	6	0
Strafbare forhold	0	1	0
I alt	35	93	3

5.3.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 10 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte bevilling i 5 sager. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces efter denne bestemmelse i 3 sager. 2 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Erhvervsforhold	0	1	0
Erstatning, personskade	4	0	2
Familie- og arveret	1	0	0
Fast ejendom	0	1	0
Andet	0	1	0
I alt	5	3	2

5.3.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2015 realitetsbehandlet 4 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt. I alle 4 sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse.

5.4 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2015 realitetsbehandlet 2 klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt. I begge sager stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse.

6 KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2015 I NÆVNETS AFDELING FOR FRI PROCES

6.1 Generelt

Årsberetningen for 2015 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2015.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31 og § 500. Reglerne er medtaget som bilag 8.4 til årsberetningen. Bekendtgørelse om fri proces er medtaget som bilag 8.6.

6.2 Retsplejelovens § 325

6.2.1 Økonomiske betingelser

Økonomiske betingelser ikke længere opfyldt.

Klager havde i oktober 2014 søgt om fri proces til en ankesag mod Erstatningsnævnet om erstatning efter offererstatningsloven i anledning af et overfald, som klager havde været udsat for. Klager, der var samlevende og uden hjemmeboende børn under 18 år, opfyldte de økonomiske betingelser efter årsopgørelserne for 2012. Civilstyrelsen meddelte i marts 2015 afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Procesbevillingsnævnet – der således modtog klagen over Civilstyrelsens afgørelse i april 2015 – fandt, at klager nu ikke længere opfyldte de økonomiske betingelser, da klagers og klagers samlevers samlede indtægtsgrundlag ifølge årsopgørelserne for 2013 var 452.796 kr., hvilket overskred indtægtsgrænsen på 386.000 kr. Procesbevillingsnævnet stadfæstede således Civilstyrelsens afgørelse med ændret hjemmel, idet det efter retsplejelovens § 325, stk. 1, jf. stk. 2-5, er en betingelse for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, at ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser herfor.

Afgørelse af 15. juni 2015 (PBN 2015-31-0302) (Civilstyrelsen 15-210-06861).

6.3 Retsplejelovens § 328

6.3.1 Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, rimelig grund til at føre proces

Fri proces til sag mod tidligere ægtefælle om krydsende udtagesret til en fast ejendom.

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod hendes tidligere ægtefælle om, hvorvidt hun i medfør af ægtefælleskiftelovens § 63, stk. 2, nr. 1, var berettiget til at udtage parternes fælles faste ejendom tilhørende ægtefællens bodel. Parret havde boet sammen på ejendommen med deres to fællesbørn på nu 11 og 16 år indtil samlivsophævelsen, hvorefter ægtefællen flyttede. Ægtefællen havde siden sin barndom haft stor tilknytning til området og brugt meget tid på at vedligeholde huset. Klager gjorde gældende, at ejendommen havde den væsentligste betydning for hende af hensyn til hendes mulighed for at opretholde hjemmet for sig og parternes fællesbørn, som fortsat skulle have bopæl hos hende. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 12. juni 2015 (PBN 2015-31-0302) (Civilstyrelsen 15-210-06861).

6.3.2 Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen

Fri proces til sag mod arbejdsgiver om erstatning i anledning af arbejdsulykke, hvor klager faldt ned fra en stige.

Klager havde søgt om fri proces til en sag om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte mod sin arbejdsgiver i anledning af en arbejdsulykke, hvor klager faldt ned fra en stige og brækkede foden. Klager var i gang med at sprøjtemale nogle metalkonstruktioner i en bygning, hvor der efter det oplyste var glat gulv, da stigen, han arbejdede fra, skred ud, hvilket fik klager til at falde ned. Klager gjorde blandt andet gældende, at hans arbejdsopgave ikke kunne udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt ved brug af enkeltstiger navnlig på grund af varigheden og karakteren af arbejdsopgaven

sammenholdt med arbejdsstedets beskaffenhed, herunder det glatte gulv, hvorfor en række bestemmelser i arbejdsmiljøloven var blevet tilsidesat. Arbejdsgiveren bestred at være erstatningsansvarlig og gjorde i den forbindelse blandt andet gældende, at klager havde fået tilstrækkelig instruktion, og at der forelå egen skyld, da klager efter arbejdsgiverens opfattelse havde vendt stigen forkert. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 1. april 2015 (PBN 2015-31-0089) (Civilstyrelsen 14-210-05255).

Fri proces til sag om erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven i anledning af personskade pådraget i forbindelse med overfald på et bosted.

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod Erstatningsnævnet om erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven. Klager var ansat som pædagog på et bosted for unge med psykiske diagnoser og udadreagerende adfærd. Under en episode på bostedet i 2010 havde en beboer, der var psykisk udviklingshæmmet, slået klager i hovedet. Forholdet var ikke blevet anmeldt til politiet. Erstatningsnævnet havde fundet, at betingelserne for erstatning efter offererstatningsloven ikke var til stede, idet det ikke var tilstrækkelig godtgjort, at hændelsen udgjorde en overtrædelse af straffeloven, da beboeren ikke havde det fornødne forsæt til at skade klager. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 1. juli 2015 (PBN 2015-31-0324) (Civilstyrelsen 14-210-06398).

Muligheden for at få sagen behandlet ved Ligebehandlingsnævnet talte klart imod at meddele fri proces.

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod sin tidligere arbejdsgiver om, hvorvidt han var blevet afskediget fra sin stilling som chauffør i strid med forskelsbehandlingsloven. Klager havde fremsat krav om godtgørelse for overtrædelse af forskelsbehandlingsloven, idet han gjorde gældende, at han reelt var blevet afskediget på grund af et handicap, som han havde pådraget sig ved en arbejdsskade. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, idet klager havde mulighed for at forsøge, at få sagen behandlet ved Ligebehandlingsnævnet, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 5. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 6. maj 2015 (PBN 2015-31-0140) (Civilstyrelsen 15-210-06682).

Afslag på fri proces i sag om ophævelse af boliglejemål.

Klager havde søgt om fri proces til en retssag, som en boligforening havde anlagt imod ham med påstand om, at klager skulle tilpligtes at fraflytte et lejemål, som klager havde beboet siden 2011. Baggrunden for udlejers ophævelse af boliglejemålet var, at udlejer havde modtaget en klage fra en anden beboer i boligforeningen om, at klager skulle have truet og begået vold mod ham. Forholdet blev anmeldt til politiet, og boligforeningen meddelte klager, at man ville ophæve lejeaftalen, hvis klager blev dømt i den pågældende sag. Klager blev efterfølgende i byretten idømt 60 dages betinget fængsel for vold og trusler efter straffelovens §§ 244 og 266. Boligforeningen ophævede herefter boliglejemålet. Klager fastholdt sin uskyld og ankede straffedommen til landsretten.

Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, idet klager ikke havde udsigt til at få medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 13. oktober 2015 (PBN 2015-31-0636) (Civilstyrelsen 15-210-08380).

6.3.3 Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Sag om fratagelse af hvervet som bistandsvæрге var ikke erhvervsmæssig.

Klager havde søgt om fri proces til at anlægge sag mod statsforvaltningen i anledning af statsforvaltningens afgørelse om at fratage klager hendes hverv som bistandsvæрге for en psykisk syg person. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager havde fungeret som bistandsvæрге for flere klienter, og at sagen udsprang af en aftale, som måtte anses for bierhvervsmæssig. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var grundlag for at meddele afslag efter retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og hjemviste derfor sagen, således at Civilstyrelsen kunne tage stilling til, om klager havde rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2.

Afgørelse af 30. januar 2015 (PBN 2014-31-0712) (Civilstyrelsen 14-210-04007).

Sag om krav i forbindelse med udlejning af ejendom var erhvervsmæssig.

Klager, der havde udlejet sit parcelhus til to lejere, havde søgt om fri proces til en sag mod lejerne om blandt andet huslejeafsættelse og tilbagebetaling af depositum. Klager havde ikke fået medhold i huslejenævnet og havde nu indbragt sagen for byretten. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at kravet i sagen havde forbindelse med klagers bierhverv med udlejning af ejendommen, og at der ikke forelå særlige omstændigheder i sagen, herunder sociale forhold, der kunne medføre, at der kunne ses bort fra sagens erhvervsmæssige karakter. Det blev i klagen over Civilstyrelsens afgørelse blandt andet gjort gældende, at der forelå sådanne sociale hensyn, at der skulle ses bort fra sagens erhvervsmæssige karakter, idet klagers udlejning af ejendommen skyldtes, at hun på grund af belåningen af ejendommen ikke havde mulighed for at sælge ejendommen, da hun flyttede. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 24. april 2015 (PBN 2015-31-0191) (Civilstyrelsen 15-210-06815).

6.3.4 Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2, injuriersager

Sag om ytringer på Facebook ikke omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2.

Klagerne havde ansøgt om fri proces til en injuriersag mod to privatpersoner vedrørende udtalelser på Facebook og på en hjemmeside, hvor klagerne blev anklaget for blandt andet at være tyve og bedragere. Opslaget på Facebook var blevet delt over 600 gange.

Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at de fremsatte udsagn ikke var af en sådan grovhed, at de kunne falde uden for retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. Procesbevillingsnævnet fandt, at udtalelser var af en sådan grovhed og udbredt på en sådan måde, at der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. Procesbevillingsnævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen med henblik på styrelsens stillingtagen til, om der var grundlag for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2.

Afgørelse af 27. april 2015 (PBN 2015-31-0036 og PBN 2015-31-0037) (Civilstyrelsen 14-210-05510).

6.4 Retsplejelovens § 329

Fri proces til sag mod et realkreditinstitut om realkreditinstitutts mulighed for ensidigt at forhøje bidragssatsen på realkreditlån.

Klager havde søgt om fri proces til at anlægge en sag mod et realkreditinstitut, der havde forhøjet bidragssatsen på klagers realkreditlån. Klager optog i 2007 et 30-årigt rentetilpasningslån hos et realkreditinstitut med pant i sin ejendom, og det var i det bagvedliggende pantebrev fastsat, at klager kvartalsårligt skulle betale et bidrag på 0,18125 % af lånerestgælden. Endvidere var det angivet i pantebrevet, at bidragssatsen kunne forhøjes efter beslutning fra realkreditinstitutts bestyrelse. Realkreditinstituttet varslede i september 2014 en generel forhøjelse af priserne på visse typer af realkreditlån gældende fra den 1. januar 2015, hvilket blandt andet betød en forhøjelse af bidragssatsen på klagers realkreditlån. Forhøjelsen var blandt andet begrundet i øgede reguleringsmæssige krav til realkreditinstitutters kapitalforhold. Klager gjorde blandt andet gældende, at forhøjelsen af bidragssatsen var usaglig, og at realkreditinstitutts mulighed

for ensidigt at forhøje bidragssatsen i øvrigt var ugyldig efter navnlig aftalelovens § 38c og reglerne om god skik i lov om finansiel virksomhed. Klager – der ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces – søgte om fri proces efter retsplejelovens § 329 under henvisning til sagens principielle karakter og almindelige offentlige interesse.

Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at sagen ikke var principiel eller af almindelig offentlig interesse, jf. retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 2. november 2015 (PBN 2015-31-0598) (Civilstyrelsen 15-210-07192).

Fri proces til sag mod Rigspolitiet om erstatning for uberettiget frihedsberøvelse.

Fem rumænske statsborgere havde søgt om fri proces til en sag mod Rigspolitiet om erstatning for uberettiget frihedsberøvelse. De rumænske statsborgere havde været frihedsberøvet efter udlændingelovens § 36, stk. 1, fra den 6. juli 2010, hvor de blev anholdt på Amager Fælled, til den 7. juli 2010, hvor de blev løsladt og udsendt til Rumænien, idet Udlændingetjeneste (nu Udlændingestyrelsen) samme dag traf afgørelse om udvisning. Afgørelserne om udvisning blev senere omgjort af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Rigspolitiet meddelte afslag på erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a (erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning) under henvisning til, at der var tale om administrative frihedsberøvelser og dermed frihedsberøvelser uden for strafferetsplejen, og Rigspolitiet fandt i øvrigt, at politiet ikke havde udvist fejl eller forsømmelser i anledning af behandlingen af sagen.

Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klagerne ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at sagen ikke var principiel eller af almindelig offentlig interesse, ligesom sagen i øvrigt ikke havde en så væsentlig betydning for klagerne sociale eller erhvervmæssige situation, at bestemmelsen kunne finde anvendelse. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 21. september 2015 (PBN 2015-31-0426) (Civilstyrelsen 14-210-05684).

Ikke åbenbart, at sagens omkostninger ikke kunne holdes inden for retshjælpsforsikringens maksimum.

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod Dansk Forening for International Motorkøretøjsforsikring (DFIM). Klager havde været udsat for en trafikulykke i Italien, hvor køretøjet, der forårsagede uheldet, kørte fra stedet uden at standse og derfor var ukendt. Klager agtede at nedlægge påstand om betaling af i alt 408.030 kr. i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, godtgørelse for svie og smerte og godtgørelse for varigt mén. Klager havde en retshjælpsforsikring, og forsikringssselskabet havde meddelt tilsagn om dækning af sagens omkostninger med et maksimum på 175.000 kr.

Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klagers retshjælpsforsikring dækkede sagens omkostninger, jf. retsplejelovens § 325, og at det ikke var åbenbart, at sagens omkostninger ikke kunne holdes inden for forsikringens maksimum, jf. forarbejderne til retsplejelovens § 329, hvorefter der kan ses bort fra kravet om, at ansøgeren ikke må have en forsikring, der dækker sagens omkostninger, såfremt det er åbenbart, at sagens omkostninger ikke kan holdes inden for forsikringens maksimum, og sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde denne overskridelse. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 27. oktober 2015 (PBN 2015-31-0463) (Civilstyrelsen 15-210-07917).

Ekstraordinært store sagsomkostninger og rimelig grund til at føre proces.

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod Ankestyrelsen om erstatning for erhvervsevnetab og godtgørelse for varigt mén i anledning af en anerkendt arbejdsskade, hvor klager i forbindelse med arbejdet med at skifte en motor i et køleanlæg, fik stød igennem begge arme og faldt ca. en meter ned på et betongulv. Klager ville nedlægge påstand om, at Ankestyrelsen skulle anerkende, at klager som følge af arbejdsskaden havde pådraget sig et varigt mén på minimum 20 % og et erhvervsevnetab på minimum 50 %. Klager var enlig og uden hjemmeboende børn under 18 år.

Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, jf. stk. 2-5, da han ifølge årsopgørelsen for 2013 havde et indtægtsgrundlag på 365.983 kr., hvilket overskred

indtægtsgrænsen for fri proces på 304.000 kr., og da klagers aktuelle indkomstforhold ikke havde ændret sig væsentligt, jf. bekendtgørelsen om fri proces § 2. Civilstyrelsen fandt ikke grundlag for at dispensere fra de økonomiske betingelser efter forarbejderne til retsplejelovens § 329, hvorefter der kan ses bort fra, at de økonomiske betingelser ikke er opfyldt, såfremt ansøgeren skønnes at have et ganske særligt behov for bistand, eller sagens omkostninger skønnes at blive ekstraordinært store. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at der ikke i øvrigt forelå særlige grunde. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 15. december 2015 (PBN 2015-31-0577) (Civilstyrelsen 15-210-07955).

7 LITTERATUR

7.1 Litteratur om apeltilladelser

Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: *Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningsafgørelser?*

Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: *Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.*

Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: *De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.*

Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: *Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.*

Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: *Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.*

Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: *Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.*

Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.

Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: *Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.*

Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.

Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.

Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: *Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.*

Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: *Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.*

Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: *Procesbevillingsnævnets praksis.*

Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: *Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.*

Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, Procesbevillinger (GadJura), 1998.

Erik Werlauff i Juristen 1999, nr. 8, side 326-332: *Anmeldelse af Ole Dybdahl og Hans Kardel, Procesbevillinger.*

Torben Jensen i Højesteret og retsplejen (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.

- Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: *Om kære til Højesteret i civile sager.*
- Lindencrone og Werlauff i Dansk retspleje, 6. udgave (Karnov Group), 2014.
- Bjarne Christensen i Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.
- Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, *Den særlige Klageret i 60 år, side 380.*
- Eva Smith i Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.
- Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: *Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.*
- Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: *At søge procesbevilling.*
- Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: *Hvem skal lempe retsafgiften?*
- Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: *Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.*
- Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: *Udlændingelovens § 50 i praksis.*
- Michael Kistrup, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindencrone Petersen, Fogedsager, 4. udgave (Karnov Group) 2010.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: *En ny småsagsproces.*
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 7. udgave (Karnov Group) 2013, side 58-59, 69-71, 86, 777-801, 864-874
- Jørgen Jochimsen i Hovedforhandling i straffesager, 3. udgave (Karnov Group) 2014
- Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen i Straffeprocessen, 2. udgave, 2008, side 45-51, 788, 792, 806-807, 827, 846-854, 866- 867.
- Kommenteret Retsplejelov, 9. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2013, Bind I, side 48-58 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for apeltilladelser.
- Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: *Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.*
- Peter Juul Agergaard i Advokaten 2011, nr. 3, side 38-41: *Højesteret skaber klarhed om kære af sagsomkostninger.*

Jon Stokholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2011, side 17-18: *Indtryk fra to år som formand i Procesbevillingsnævnet.*

Thomas Elholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2013, side 23-41: *Procesbevillingens betydning for strafferetten.*

Henrik Waaben i Advokaten 2014, nr. 9, side 22-24: *Det principielle skal stå i flammeskrift.*

Hanne Kjærulff og Kristian Seierø: *Retsplejelovens § 389 a – en ny regel om kærebegrænsning af byrettens afgørelser under en civil sags hovedforhandling eller forberedelse*, offentliggjort den 17. december 2014 på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen: *Den civile retspleje*”, 3. udgave, (Forlaget Pejus), 2015.

Christian Dahlager: *Civile retssager*, 2. udgave, 2015, side 36.

Niels Fenger og Hanne Kjærulff i U 2016B.108: *Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år.*

Niels Fenger i U 2016B.239: *Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker.*

7.2 Litteratur om fri proces

Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: *Nogle bemærkninger om fri proces.*

Frederik Chr. Schydt: *Fri proces*, 1. udgave, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 1992, side 243-323.

Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: *Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.*

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: *En ny småsagsproces.*

Bernhard Gomard og Michael Kistrup: *Civilprocessen*, 7. udgave (Karnov Group) 2013, side 778-788.

Kommenteret Retsplejelov, 9. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2013, Bind I, side 752-780 (kommentar til §§ 325-336).

Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: *Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.*

Astrid Mavrogenis, *Fri proces-retshjælp*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2012.

Christian Dahlager: *Civile retssager*, 2. udgave, 2015, side 58.

8 BILAG

8.1 Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov.

§ 23. Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25. Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer.

§ 26. Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 27. Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.

8.2 Bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1255 af 16. november 2015, fastsættes:

For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Procesbevillingsnævnet

§ 1. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), jf. retsplejelovens § 22, stk. 1. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer under ledelse af nævnets formand, jf. dog §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 22, stk. 2. Ved behandling af klager over afslag på fri proces består nævnet af 3 medlemmer under ledelse af nævnets afdelingsformand, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2. Nævnets formand og afdelingsformand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3. Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan pålægge ansøgeren eller klageren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Stk. 3. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 4. Ansøgningen eller klagen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 – dog inden udgangen af døgnet, hvis ansøgningen eller klagen er sendt med digital post – den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefriste. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4. Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. I sager vedrørende appeltilladelse underrettes modparten om ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretning i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden. I sager vedrørende fri proces underrettes modparten om klagen efter persondatalovens regler herom. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal

anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5. Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes. Videregivelse af akter fra en anden myndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren eller klageren.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgningssag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8. Formanden og afdelingsformanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 9. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger om appeltilladelse

§ 10. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12. I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af klager over afslag på fri proces

§ 13. I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 15. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 16. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 17. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces tillige underretning til Civilstyrelsen. Meddelelse om bevilling af fri proces i verserende retssager gives tillige til den ret, der behandler sagen.

§ 18. Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillempringer.

Stk. 2. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 19. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 20. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. marts 2016.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet ophæves.

8.3 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse

Retsplejeloven

Kapitel 16.

Almindelige bestemmelser om procesmåden

§ 148 a. Borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig henvendelse om sagen skal ske på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 3-6.

Stk. 2. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for retten.

Stk. 3. Sager i medfør af udlændingeloven anlægges og behandles ikke på domstolens sagsportal. Betalingspåkrav og indsigelser mod betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, indleveres ikke på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 8. Fremkommer der rettidigt indsigelser mod kravet, eller træffer fogedretten afgørelse om genoptagelse, jf. § 477 e, stk. 1 eller 5, og har fordringshaveren anmodet om, at retssagsbehandling indledes uden indlevering af stævning, jf. § 477 b, stk. 4, nr. 3, overgår sagen til behandling på domstolens sagsportal.

Stk. 4. Vurderer retten, at der foreligger særlige forhold, som gør, at en part, skønsmand m.v. ikke må forventes at kunne anvende domstolens sagsportal, beslutter retten, at den pågældende fritages fra at anvende domstolens sagsportal. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolens sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet.

Stk. 5. Retten kan i øvrigt, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at en sag ikke skal anlægges og behandles eller et processkrift eller et andet dokument ikke skal fremsendes ved anvendelse af domstolens sagsportal.

Stk. 6. Vedkommende retspræsident kan, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at rettens sager eller en del heraf i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på domstolens sagsportal.

Stk. 7. Beslutninger efter stk. 5 og 6 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 8. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, kære af afgørelser, som træffes af Tinglysningssretten og fogedretten, og kære af afgørelser, som træffes af skifteretten i andre sager end dem, der efter dødsboskiftelovens § 98, ægtefælleskiftelovens § 2, stk. 4, og konkurslovens § 243 behandles efter den borgerlige retspleje, skal indleveres og behandles ved anvendelse af domstolens sagsportal.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolens sagsportal.

Kapitel 23.

Delafgørelser i civile sager

§ 253. Retten kan bestemme, at forberedelsen eller hovedforhandlingen foreløbig skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Retten kan træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse.

Stk. 3. Særskilte afgørelser om modkrav eller krav, over for hvilke der er fremsat modkrav, kan kun fuldbyrdes, hvis retten i afgørelsen har truffet bestemmelse om, at afgørelsen mod eller uden sikkerhedsstillelse skal kunne fuldbyrdes for en del eller i sin helhed. Det samme gælder særskilte afgørelser om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen eller et af kravene i sagen.

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådantilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde. Hvis tilladelse skal gives til at indbringe en afgørelse for Højesteret som 3. instans, skal sagen desuden angå spørgsmål af principiel karakter, jf. § 371, stk. 1, og § 392, stk. 3. En tilladelse til at indbringe afgørelsen for Højesteret som 3. instans kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 5. Ansøgning om tilladelse efter stk. 4 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. § 371, stk. 2, 2. pkt., og § 392, stk. 4, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.

Kapitel 31.

Retshjælp og fri proces

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Kapitel 36.

Anke civile sager

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten

ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Domme, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. Anke til landsret sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6. Højesteret påser af egen drift, at betingelserne i stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 4, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb, eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning, indbringes for landsretten. Indbringes sagen senere, finder § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., tilsvarende anvendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 5, fortsættes sagens behandling ved landsretten.

Stk. 7. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 8. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 9. Ved særskilt anke af en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, finder stk. 4-6 tilsvarende anvendelse.

§ 368 a. Landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller

andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 2. Hvis landsretten overvejer at afvise en ankesag efter stk. 1, underrettes parterne herom. Parterne kan herefter inden 2 uger efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning om deres bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

Stk. 3. Retten træffer ved dom afgørelse om afvisning på det indkomne skriftlige grundlag. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i den mundtlige forhandling ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

§ 371. Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372. Ankefristen er 4 uger. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning på ankeinstansens kontor. Indlevering skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, eller § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37.

Kære civile sager

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 2 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 389 a. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Stk. 4. Domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, kan indbringes for Højesteret ved kære. Kære kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis særlige grunde taler derfor. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. En kendelse om afvisning, der afsiges af en landsret efter § 226, stk. 5, kan kæres til Højesteret uden forudgående tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 3. I andre tilfælde kan landsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis kendelsen eller beslutningen er afsagt efter reglerne i § 253, skal der desuden foreligge særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 4. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 3, 1. og 2. pkt., hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

Stk. 5. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse efter stk. 3 til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen.

§ 392 a. Kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253, kan kæres til landsretten, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 2. I andre tilfælde kan Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 3. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 og 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 2, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 394. Kærefristen, der regnes fra den dag, afgørelsen er truffet, er 2 uger.

Stk. 2. Kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 148 a, stk. 4, § 389, § 389 a, stk. 1, § 391, § 392 eller § 392 a, stk. 2, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Hvis der er meddelt tilladelse efter § 392, stk. 3, jf. § 253, stk. 4, skal kære ske, inden 4 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandling af ansøgning om tilladelse til kære efter fristens udløb

§ 395. Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres. Det samme gælder ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære efter § 389 a.

Kapitel 43 a.

Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475. Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b.

Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i. Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 4 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53.

Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584. Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan særskilt kæres. Det samme gælder afgørelser, hvorved det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.

Stk. 2. Ansøgning om kæretiladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

§ 586. Kære skal ske inden 4 uger efter, at forretningen er foretaget, eller, hvis forretningen ikke foretages, inden 4 uger efter den afgørelse, som kæres.

Stk. 2. Er der meddelt tilladelse efter § 584, stk. 2 og 3, § 584 a, stk. 2-4, eller § 585, skal kære ske inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 3. Såfremt kæren går ud på ophævelse af auktion over et luftfartøj, der er registreret i en fremmed stat, som har tiltrådt Genèvekonventionen af 19. januar 1948, er fristen dog 6 måneder efter salgsdagen, dersom den kærende som grund for ophævelsen påberåber sig, at reglerne i § 544, stk. 2, ikke har været overholdt.

Stk. 4. Iværksættes kære efter fristens udløb, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 1 år, i auktionssager dog indtil 6 måneder, efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Kapitel 82.

Anke til landsretten – straffesager

§ 902. Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

- 1) mere end 20 dagbøder,
- 2) en bøde på over 3.000 kr.,
- 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller
- 4) andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk. 4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret.

§ 903. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen

skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

§ 904. Ankefristen er 14 dage og regnes fra dommens afsigelse, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis dommen skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5, regnes tiltaltes ankefrist fra forkyndelsen.

Stk. 3. Hvis sagen er afgjort efter § 897 og tiltalte ikke var til stede eller gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, regnes tiltaltes ankefrist fra den dag, hvor retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte.

Kapitel 83.

Anke til Højesteret – straffesager

§ 932. Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3, og § 904, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse, hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

§ 933. Ved iværksættelse af anken til Højesteret finder § 903, stk. 4, § 905, stk. 1 og 3, § 906, § 907, stk. 2-4, § 910, stk. 1 og 2, og § 913 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Anke kan ske under henvisning til de grunde, der er nævnt i § 912, stk. 1, nr. 1-3. Reglen i § 912, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Sager om opløsning af politiske foreninger kan altid indbringes for Højesteret.

Kapitel 85.

Kære til højere ret – straffesager

§ 968 a. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91.

Sagsomkostninger – straffesager

§ 1013. Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2-4, § 91, stk. 2-5, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Lov nr. 1867 af 29. december 2015 om ændring af retsplejeloven, lov om Domstolsstyrelsen og lov om retsafgifter (Digitalisering af retsprocessen i borgerlige sager, oprettelse af en domsdatabase m.v.):

§ 5. Loven træder i kraft den 1. januar 2016.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på alle sager, som anlægges, appelleres eller henvises efter lovens ikrafttræden. For sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden, finder de hidtil gældende regler anvendelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. § 1, nr. 2, 40, 41 og 47, finder anvendelse på sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at sager i bestemte retskredse og retsinstanser, som anlægges, appelleres eller henvises i en nærmere fastsat periode efter lovens ikrafttræden, ikke skal anlægges eller behandles på domstolenes sagsportal. For disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 5. Sager, som er anlagt før lovens ikrafttræden og appelleres efter lovens ikrafttræden, skal gøres tilgængelige på domstolenes sagsportal af den ret, hvis afgørelse appelleres.

Stk. 6. Retten kan beslutte, at en sag, som er anlagt før lovens ikrafttræden eller behandles efter de hidtil gældende regler, jf. stk. 4, 2. pkt., skal behandles efter reglerne i denne lov. Beslutningen kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet. Kære skal ske, inden 2 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 7. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at alle verserende borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav skal behandles efter reglerne i denne lov.

Serviceoven

Kapitel 30

Klage og domstolsprøvelse

§ 171. Byrettens afgørelse kan ikke indbringes for landsretten. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

8.4 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

Kapitel 31

Retshjælp og fri proces

§ 325. Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326. De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,
- 2) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 3) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 3, og

§ 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervs- og vækstministeren.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejer, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til

- 1) sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller
- 2) sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 331. Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. fritagelse for
  - a) sikkerhedsstilling for omkostninger ved boets behandling,
  - b) betaling af partens andel af bobehandlerens salær og
  - c) hæftelse for statskassens krav mod den anden ægtefælle, jf. § 44, stk. 1, i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. I boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. gælder følgende:

- 1) Fritagelsen for afgifter efter stk. 1, nr. 1, omfatter ikke skifteafgift efter §§ 34 a og 34 b i lov om retsafgifter.
  - 2) Stk. 1, nr. 2, finder kun anvendelse, når skifteretten beskikker en advokat i medfør af § 23 i lov om ægtefælleskifte m.v.
  - 3) Stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse.
- Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.
- Stk. 5. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.
- Stk. 6. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.
- Stk. 7. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332. Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

§ 335. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336. Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

8.5 Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016

§ 1. Retshjælp kan ydes til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark for internationale klageorganer, som i henhold til konventioner om beskyttelse af menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, skal behandle klager fra en person over en krænkelse af vedkommendes rettigheder efter konventionen.

§ 2. Justitsministeren yder efter ansøgning retshjælpen til den person, der har klaget, såfremt der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesagen og det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen.

Stk. 2. Retshjælpen omfatter alene de omkostninger, som det ikke er muligt at få godtgjort af det internationale klageorgan.

§ 3. Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor og de i § 2, stk. 1, anførte betingelser er opfyldt, yde retshjælp til juridiske personer.

§ 4. Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af rimelige udgifter til advokat og

øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan udgifter til andre procesfuldmægtige end advokater godtgøres.

Stk. 3. Retshjælp kan begrænses til visse udgiftsposter. Der kan endvidere fastsættes en beløbsgrænse for godtgørelsen fra statskassen.

Stk. 4. Retshjælp kan tilbagekaldes, når klager ikke længere har rimelig grund til at føre klagesagen. Når retshjælpen tilbagekaldes, ophører virkningerne af retshjælpen.

Stk. 5. I det omfang det internationale klageorgans behandling af en klagesag fortsætter trods klagers død, kan virkningerne af retshjælpen opretholdes.

§ 4 a. Meddeles der afslag på retshjælp efter denne lov, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 5. Loven træder i kraft den 1. april 2000.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på klager, der indgives til et internationalt klageorgan efter lovens ikrafttræden. Loven finder endvidere anvendelse på klager, der er indgivet før lovens ikrafttræden, men hvor det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen efter lovens ikrafttræden.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

8.6 Bekendtgørelse nr. 1270 af 2. december 2014 om fri proces

Bekendtgørelse om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, § 326 og § 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1139 af 24. september 2013, fastsættes:

§ 1. Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af:

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 304.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 386.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 53.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4. Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2013. Indgives ansøgningen i december 2015 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2014. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2015.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2015 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1245 af 22. oktober 2013 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2015.

Justitsministeriet, den 2. december 2014

Mette Frederiksen

/ Astrid Mavrogenis

Procesbevillingsnævnet

St. Kongensgade 1-3, 2. sal

1264 København K

Telefon 33 12 13 20

Telefax 33 12 10 77

Hjemmeside: www.procesbevillingsnaevnet.dk